

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİK VE EŞ SEÇİMİYLE
İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Barış ONDAŞ

ANKARA-2007

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİK VE EŞ SEÇİMİYLE
İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Barış ONDAŞ

Danışman
Yard. Doç. Dr. Nedime ŞANLI
Yard. Doç. Dr. İbrahim KISAÇ

ANKARA-2007

ÖNSÖZ

Toplumların sürekliliğini sağlayan kurumlara temel teşkil eden aile önemli bir sosyal kurumdur. Farklı şekillerde de olsa evlilik bağıyla kurulmuş aile kurumu tüm toplumlarda yer almıştır. Bu araştırma üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde; bana üzerinde zevkle çalışma fırsatı bulduğum araştırma konusunu öneren danışman hocam Yard. Doç. Dr Nedime Şanlı'ya araştırmanın her aşamasında öğretici, yönlendirici, yapıcı eleştirileri ve bitmeyen bir sabırla verdiği destekten dolayı teşekkür ederim.

Araştırmada bilgi işlem kullanımı ve istatistiksel analiz çalışmalarında yardımcı olan danışmanım Yrd. Doç. Dr. İbrahim KISAÇ hocama teşekkür ederim.

Araştırmanın temel bilgi kaynağı olan anket uygulamalarım sırasında bana yardımcı olan, anketlerime içtenlikle yanıt veren tüm öğrenci arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Çalışmayı gerçekleştirirken yükümü hafifletmek için bana her zaman özverili bir şekilde yardımcı olan, hiç bitmeyen bir şekilde maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen eşime sonsuz teşekkür ederim.

Bariş ONDAŞ

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİK VE EŞ SEÇİMİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Ondaş, Barış

Aile Ekonomisi Ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanları: Yard. Doç. Dr. Nedime ŞANLI, Yard. Doç. Dr. İbrahim KISAÇ
Kasım-2006

Bu araştırma; üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerini inceleyen betimsel bir çalışmadır. Araştırma Ankara ili sınırları içerisindeki çeşitli üniversitelerin 4 yıllık lisans eğitimi veren seçilen fakültelerinde, 1.sınıf (260) ve 4. sınıf (263) öğrencilerinden rastgele örneklem tekniğiyle seçilen 523 kişi (%47.2'si kız %52.8'i erkek) üzerinde yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak, geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 13.0 istatistik programından yararlanılmış, verilerin yüzde ve frekans dağılımları alınmış, verilere Ki-kare test ve t-Test uygulanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular;

Katılımcıların yarısından fazlası en uygun evlenme yaşının 26-29, yarıya yakını ise 22-25 olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler sorulan “evleneceğiniz kişiye kim karar vermeli?” sorusuna en fazla (%49.7) “kendileri” ve “eşiyle anlaşarak birlikte” (%47.4) karar vermelidir cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerin evlilikle ilgili verilen yargılara verdikleri cevaplar incelendiğinde “hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır, evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder, çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır ve sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir” yargılarına öğrencilerin cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre yüksek oranda katıldıkları görülmüştür.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu evlilikle ilgili “neslin devamını sağlar, cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar ve daha düzenli bir hayat sağlar”

yargılarına yüksek oranda katılmaktadırlar. Ancak, evliliğin saygıyı azalttığı, sevgiyi azalttığı ve anne baba kardeşlerden uzaklaştırdığı yargılarına katılmamaktadırlar.

Öğrencilerin “evlilik öncesi flört dönemi olmalı” görüşüne yüksek oranda katıldıkları, fakat “evlilik öncesi cinsel birliktelik olmalı” yargısına yüksek oranda katılmadıkları saptanmıştır.

Öğrenciler evlenmede önemli görülen faktörlere verdikleri cevaplarda “ekonomik özgürlüğe kavuşma, fiziksel olgunluğa erişme, eğitimi tamamlama ve sosyal olgunluğa erişme” faktörlerini yüksek oranda “önemli” bulmuşlardır.

Ayrıca katılımcılar evlenecekleri kişinin kendi bağımsız geliri olmasını, iyi bir meslek sahibi olmasını, daha önce evlenmemiş olmasını ve bakır ya da bakire olmasını istediklerini yüksek oranda belirtmişlerdir.

Evlilikte kadının daha yüksek tahsilli olması ve daha yaşlı olması katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından istenmeyen özellikler olarak saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler, eşlerden birinin “aynı cinsten, umursamaz, asabi, sinirli ve hırçın” olmasını yüksek oranda evliliğe engel bir durum olarak görmüşler ve “evliliğin sorumluluğundan korkan” biriyle, “yakın akraba olan” biriyle evlenmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Çalışmada katılımcıların çevrelerinde aile sorunu olarak en çok aldatmayı gördükleri saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların büyük kısmı içki, kumar gibi kötü alışkanlıkları ve gelirin yetmemesini çevrelerinde gördükleri diğer aile sorunları olarak belirtmişlerdir.

ABSTRACT

THE RESEARCH OF UNIVERSITY STUDENTS' OPINIONS ABOUT MARRIAGE AND PARTNER SELECTION

Ondaş, Barış

The Department of Family Economy and Education of Nourishment

Thesis Counselors: Yard. Doç. Dr. Nedime ŞANLI, Yard. Doç. Dr. İbrahim KISAÇ
November -2006

This research is a descriptive study which investigates the ideas of university students' ideas about marriage and their choice of the partner. The research has been applied on 523 people (47.2 % girls, 52.8 %boys) who are determined by random sample technique. Those people are the students in the first grade (263 students) of various universities that have the selected four year degree faculties on the borders of Ankara. The improved questionnaire form has been applied as a vehicle for collecting data. The statistical program of SPSS 13.0 has been benefited for the evaluation of the data, the percentage and frequency distribution of data has been taken, Chi-Square test and t Test have been applied.

The findings of the research are;

It is stated that the ages between 26–29 are the most appropriate for the marriage for more than half of the participants while nearly the half of them agrees on the ages of 22–25. The students have given the answers of “by themselves (49.7 %) and “together with agreement (47.4 %) to the question of “who must decide to whom you marry?”

After analyzing the demands of students to the opinions about marriage “it must be made for sharing life with a loving person; the happiness of the marriage continuous with the adherence of partners; marriage must be made for a healthy identity of children and in healthy marriages as years pass by the partners are integrated”. It is certain that the students of a high percentage agree with these ideas.

The majority of the students endorse the opinions of “it endures the continuance of generation, it allows an easy sexuality, and it provides a more

coordinated life.” on the other hand they do not agree the ideas like marriage reduces the respect and love and it separates from mother and father.

It is established that high rate of students agree on the idea “there must be a flirtation period before marriage.” But they do not share the idea that “there must be sexual affair before marriage.”

The highly significant factors in marriage are “determined as” “achieving economic freedom, reaching physical maturity, completing the education, attaining social maturity.”

Furthermore, the participants emphasized that their partner must have his/her own income, a good job, and she/he mustn’t be married before and must be a virgin.

It is determined that in marriage wife’s being more educated and being elder are undesirable features for most of the participants. The student participants stated that one of the partner’s being same sex, indifferent, frustrated and peevish are highly rate obstacles for the marriage. In addition, they declared that they declared that they do not marry someone who fears of responsibilities of marriage and who is a close relative.

In this research, it is determined that unfaithfulness is the most common family affair-the participants faced in their country and society. Moreover, the majority of the participants emphasized that bad habits and lack of income are the other family problems in their country and society.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	
ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
 1. BÖLÜM	
GİRİŞ.....	1
Konuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar.....	13
Amaç.....	20
Önem.....	20
Varsayımlar.....	21
Sınırlılıklar.....	21
Terimlerin ve Kısaltmaların Tanımlanması.....	21
 2. BÖLÜM	
YÖNTEM.....	22
Araştırmanın Modeli.....	22
Evren ve Örneklem.....	22
Verilerin Toplanması.....	22
Verilerin Analizi.....	24
 3. BÖLÜM	
BULGULAR ve YORUMLAR.....	25
 4. BÖLÜM	
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	59

KAYNAKÇA

EKLER

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: Katılımcılara Göre En Uygun Evlenme Yaşı.....	25
Tablo 2: Katılımcıların Evlenilecek Kişiye Karar Verme İle İlgili Görüşleri.....	26
Tablo 3: Öğrencilerin Evlilikle İlgili Verilen Yargılara Verdikleri Cevapların Cinsiyetlere Göre Frekansları Ve Yüzdeleri.....	28
Tablo 4: Öğrencilerin Evlilikle İlgili Verilen Yargılara Verdikleri Cevapların Cinsiyetlere Göre Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri.....	32
Tablo 5: Öğrencilerin Evlenmede Önemli Görülen Faktörlere Verdikleri Cevapların Cinsiyetlere Göre Frekansları Ve Yüzdeleri.....	35
Tablo 6: Öğrencilerin Evlenmede Önemli Görülen Faktörlere Verdikleri Cevapların Cinsiyetlere Göre Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri.....	37
Tablo 7: Öğrencilerin Evlenecekleri Kişide Bulunmasını İstedikleri Özelliklerle İlgili Sorulara Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımı ve Ki Kare Testi Sonuçları.....	39
Tablo 8: Öğrencilerin Evliliğe Engel Olabilecek Durumlarla İlgili Sorulara Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımı ve Ki Kare Testi Sonuçları.....	43
Tablo 9: Öğrencilerin Evlilikle İlgili Verilen Yargılara Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Frekansları Ve Yüzdeleri.....	46
Tablo 10: Öğrencilerin Evlilikle İlgili Verilen Yargılara Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri.....	49

Tablo 11: Öğrencilerin Evlenmede Önemli Görülen Faktörlere Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Frekansları Ve Yüzdeleri.....	50
Tablo 12: Öğrencilerin Evlenmede Önemli Görülen Faktörlere Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri.....	52
Tablo 13: Öğrencilerin Evlenecekleri Kişide Bulunmasını İstedikleri Özelliklerle İlgili Sorulara Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Dağılımı ve Ki Kare Testi Sonuçları.....	53
Tablo 14: Öğrencilerin Evliliğe Engel Olabilecek Durumlarla İlgili Sorulara Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Dağılımı ve Ki Kare Testi Sonuçları.....	56
Tablo 15: Çevremizde ve Ülkenizde Gözlemlediğiniz Kadarıyla Ailelerde Sorun Yaşanan Durumların Yüzdeleri ve Frekansları.....	58

EKLER

Ek 1: Anket Formu

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bütün toplumlarda insanların bir arada yaşamalarını mümkün kılan, toplumların sürekliliğini sağlayan kurumlar; aile, yönetim, ekonomi, eğitim ve dindir (Gerald, 1982). Bu kurumların içerisinde aile diğer kurumlara temel teşkil eden önemli bir sosyal kurumdur. Çünkü toplumların ilk gelişme safhalarında, din, yönetim, eğitim, ekonomi gibi diğer sosyal kurumlar öncelikle aile sistemleri içerisinde şekillendiler, geliştiler ve sonraları bu kurumlar kültürel gelişme ile birlikte aileden bağımsız hale geldiler.

Aile, geçmişten günümüze toplumlar tarafından vazgeçilmez kabul edilen ve ortak değer olarak benimsenen, neslin devamının sağlandığı ve insanların sosyalleşme sürecinin tamamlandığı kurumdur (Popenoe, 1982). Aile tüm toplumlarda insanların bir arada yaşamasını sağlayan kurumların başında gelir ve toplumun temelini oluşturur. Bu gerçeklik insanlık tarihi boyunca kabul görmüştür. Toplumun temelini oluşturan aile, kültürel ve insani değerlerle toplumsal sürekliliğin taşıyıcısıdır.

Toplumun yapısında var olan diğer kurumlardan farklı olarak aile; tüm insan ilişkileri içinde en uzun ömürlü, sevgi saygı, özveri, paylaşma ve destek olma gibi değerlerle süslenen ilişkiler bütünüdür.

Aile evrensel bir kurum olmasına rağmen tek bir aile tanımı yapmak olanaksızdır. Toplumun en küçük ve temel birimi olan aile, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılık gösterdiği gibi aynı ülke içinde kentten kırsal kesime, sosyal sınıflara ve ekonomik durumlara göre farklılık gösterir. Her toplumun kendine özgü bir aile biçiminin olması, ailenin tanımlanmasını zorlaştırır (Duyar, 2002).

Güçbilmez (1972) aileyi yerine getirdiği fonksiyonlarına ve sorumluluklarına göre “genellikle karı-koca ve çocukların oluşturduğu biyolojik, ekonomik, psikolojik ve toplumsal görevleri olan sosyal bir kurumdur” şeklinde tanımlamıştır. Brown (1982)

ise aileyi “önemli bir nüfus kaynağı” olarak tanımlamıştır. Brown’a göre aile, bir toplumun nüfusunu oluşturan kurumsal yapının bir parçasıdır (Brown, 1982).

Maç Iwer ve Page aileyi “cinsel ilişkilere dayalı, çocuk sahibi olma ve bu çocukları yetiştirme özellikleri gösteren grup”; Winch, “kuşak ilişkilerine göre anne-baba ve çocuklardan meydana gelen grup” ve Summer ve Kellefe’de “en az iki neslin bir arada bulunduğu, kan bağıyla karakterize edilen küçük bir sosyal örgüt” olarak tanımlamışlardır (Akt: Bulut, 1993).

Görüldüğü gibi aile çok çeşitli şekillerde tanımlanabilir. Tüm bu tanımları kapsayacak şekilde Devlet Planlama Teşkilatı Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu tarafından aile: “Kan bağılılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan, aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan bireylerden oluşan; bireylerin cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, topluma uyum ve katılımların sağlandığı ve düzenlendiği temel bir toplumsal birim” şeklinde tanımlanmıştır (Bulut, 1993).

Aile, içinde bulunduğu toplumun bir birimi olarak, onun özelliklerini taşır. Toplumun değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini, beğenilerini, inançlarını kısacası kültürünü yansıtır. Bunun yanında özel bir içyapısı ve işlevi vardır. Bu nedenle sürekli toplumla alış veriş içinde bir kuruluş olarak çalışır (Yörükoğlu, 1987).

Ailenin bir kuruluş gibi çalışması onun kendine has bazı var oluş elemanları taşıdığını göstermektedir. Aile kavramının var oluş elemanları ise şunlardır:

Ailede yer alan kişiler arasında bir bağılılık bulunur. Bu bağılılık kan birliğinden ya da evlilik sözleşmesinden doğmaktadır. Buna göre ailenin çekirdeğini oluşturan karı-koca arasında, hukuki bir nitelik taşıyan evlilik bağı vardır. Ailede bulunan; çocuk, büyükanne-büyükbaba gibi diğer fertler ile karı-koca arasında ise kan bağı vardır. Bu ilişkilerin tamamına hısımlık (akrabalık) ilişkileri denir.

Aile içinde yaşayan kişiler aynı mekanı paylaşırlar. Aile bireylerinin aynı mekanı paylaşmaları onların ortak kurallara tabi olmaları zorunluluğu ile ortak kuralların kimler tarafından, hangi yönetime uyularak konulacağını ve kurallara uymamanın hangi yaptırımlara tabi olacağını belirlenmesini gerektirir.

Ailenin kültürel, ekonomik ve sağlık şartları açısından yeterli olması; içinde yaşayan bireylerin fiziksel, cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması için gereklidir.

Aile, bireylerin topluma katılım ve uyumlarının sağlandığı bir sosyal üitedir. Bireyin topluma katılımı için her şeyden önce ailenin üreme fonksiyonunu gerçekleştirebilmesi gerekir. Neslin sağlıklı devamını sağlamak üzere sağlıklı üreme, içinde yaşayan bireylerin toplumsallaşması, bireylerin eğitimi ve ailenin ekonomik fonksiyonları ailenin diğer var oluş elemanıdır.

Aile bireylerinin topluma uyumlarında ise ailenin eğitici fonksiyonu öne çıkmaktadır. Ailedeki yetişkin bireyler, toplumun çeşitli kurumlarından ve kaynaklarından aldıkları bilgi ve kültürü kendi süzgeçlerinden olabildiğince geçirerek aile içinde yetişmekte olan bireye aktarırlar. Yetişen birey de aldığı eğitimi, bilgi ve davranış olarak yeniden topluma aktarır (Anonim, 1998).

Aile kavramının var oluş elemanlarından sonra aileyi çeşitli yönleriyle gruplandırmak suretiyle türlerini tespit etmek mümkündür. Aile, toplumsal değişmelere olabildiğince açık bir kurumdur ve yapılacak sınıflandırmalar zaman içinde önemini kaybedebilir (Kurtulmuş, 1998).

Birey Sayısı (Kapasite) Yönünden Aile Türleri: Aile; ilişkide bulunan birey sayısı yönünden üç grupta ele alınabilir: Birinci grupta anne-baba ve varsa çocuklardan oluşan çekirdek aile yer alır. Çekirdek aile, eşlerin kendi ana babalarıyla yakın ilişki içinde bulunmalarına karşın, bağımsız bir geliri ve gideri vardır. İkinci grup ise bu kişilere, birlikte yaşayan yakın akrabaların da dahil olduğu geniş aile tipidir. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi geniş aile, çeşitli kuşakların bir arada yaşadığı, aynı evde

oturup, aynı sofrayı paylaştığı, ortak mülkiyete ve ortak gelire sahip, oldukça kalabalık aile biçimidir. Üçüncü grup aile ise bileşik (composite) aile adını almaktadır. Bileşik aile ortak bir eşin ya da liderin paylaştığı birden fazla çekirdek aileden oluşan bir aile biçimidir. Çoğul evlilikler buna örnek gösterilebilir. Evli olup her biri aynı evin bir bölümünde eş ve çocuklarıyla birlikte yaşayan ve babaları tarafından yönetilen çok sayıdaki erkek kardeşlerin oluşturdukları aileler topluluğu da bu türdendir.

Buna karşılık sosyolojik ayrımlarda öngörülen, karı kocanın birlikte bulunmadığı bazı aile tipleri vardır ki bunlara hukuk düzeni bir aile nazarıyla bakmamaktadır. Çekirdek ailenin parçalanması sonucunda ortaya çıkan ve anne ya da baba ile çocuktan oluşan parçalanmış aile ve genellikle resmen evli olmayan anneden doğan çocuk ve annesinden oluşan tamamlanmamış aile bu grupta söylenebilir (Kongar, 1986).

Otorite Sahibi Yönünden Aile Türleri: İnsanbilim araştırmaları insanlığın ilkel aşamalarında bir küme halinde evlenme durumu bulunduğunu, bu nedenle doğan çocukların yalnız annelerini kesinlikle bilebildiğini, boyun (klanın) atasının böylece kadın olduğunu göstermektedir. Avcılık ve toplayıcılık ile geçinmenin bulunduğu dönemde erkek genelde oturma yerinden uzaklarda yürütülmesi zorunlu olan avcılıkla uğraşmaktadır. Kadın ise, bir yandan çocukları soğuğa, sıcağa ve yırtıcı hayvanlara karşı koruma bir yandan da onların bakım ve beslenme işlerini yerine getirmektedir. Bireylerin soyları anne ile belirlendiği aile düzenine anaerkil aile düzeni denilmektedir.

Teknolojik gelişme ve değişmeler toplayıcılık ve avcılık döneminin geride kalıp çobanlık, tarım, maden işleme döneminin başlamasına yol açmıştır. Erkek de bu işlerin baş yapıcısı haline gelir. Silah, araç-gereç, sürü ve savaş tutsaklarını erkekler elde etmeye başlar ve bu mirasını çocuklarına geçirmek ister. Geçici ya da çoklu evlenmenin yerini ancak erkeğin bozabileceği tek eşli evlenme alır. Ataerkil miras hukuku kurulur ve büyük boyların yerini küçük, yeni, bağımsız bir ekonomik birim olarak ortaya çıkan ve erkeğin egemen olduğu ataerkil aile yapısı alır (Ozankaya, 1996).

Toplumsal Konumu Yönünden Aile Türleri: Bulunduğu toplumsal (ve dolayısıyla kültürel) konumu yönünden aile; köy ailesi, kasaba ailesi ve kent ailesi olarak üç grupta incelenmektedir (Gökçe, 1995; Aktaş, 1998; Özkan,1989). Bu ailelerin özellikleri ele alındığında ailelerin iş-güç biçimi ve yaşadığı doğal-toplumsal çevreyi izleyen özellikleri olduğu görülür.

Köy ailesi asıl olarak tarım ve hayvancılık yapan ve bunu değişen ölçülerde de olsa, kendi tüketimi için yapan ailedir. Kaynağını da bu özelliğinden alır.

Kasaba ailesi, asıl olarak küçük esnaf ve zanaatkar küçük tüccar, toprağını kendisi işlemeyen çiftçi, memur ve bir ölçüde işçi ailelerden oluşur. Çoğunluğunun kökeni kasaba ve köylerdir.

Kent ailesi ise tarımdan tümünden kopmuş işçi, bürokrat ya da küçük ve büyük serbest meslek aileleridir.

1990'lı yıllara kadar Türkiye nüfusunun yarısı (köylerde yaşayan) köylü toplumdur. Öte yandan kasaba ve kentlerde yaşayan ailelerin de önemli bir oranı köylerden henüz yeni sayılacak bir zamanda kentlere gelen ailelerdir. Özellikle 1940'lardan başlayarak Türkiye'de köyden kente olan nüfus akımı sonucu büyük kentlerde nüfusun önemli kesimlerini bu yeni gelmiş köylü aileleri oluşturmaya başlamıştır. Bu aileler gecekondularda yaşamaya başlamış ve kentte köy özelliklerini sürdürmüşler ve topraktan henüz kopmamışlardır. Bu aile tipine gecekondü ailesi denilmektedir ve bu aileler 'geçiş durumunda aile' olarak adlandırılır (Ozankaya, 1996).

Dünyanın hiç bir yerinde ailesiz topluma rastlanmamıştır, toplumların refahı, mutluluğu ve güçlülüğü toplumu oluşturan ailelerin sağlıklı yapılarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu sağlıklı yapı ise en iyi evlilik kurumuyla sağlanabilmektedir ve aile ile ilgili kurumlara en yakın kurum olarak evlilik kurumu gelmektedir (Koçinoğlu, 1991).

Evlenip yuva kurmak insan topluluklarının en belirgin özelliklerindendir (Şahinkaya, 1970). Evlilik tanım olarak; "tam ve sürekli bir hayat ortaklığı yaratmak

üzere ayrı cinsiyetteki iki kişinin hukuken makbul ve geçerli birleşmesi olup, sosyal, ahlaki ve aynı zamanda hukuki bir kurumdur”. Aynı cinsten olanlar arasında evlenme, Türk kamu düzenine aykırıdır. Nitekim 3444 sayılı kanunla Medeni Kanun’un 29. maddesine getirilen ekte, cinsiyet değişikliği halinde evliğin kendiliğinden sona ereceği hükmüne yer verilmiştir. İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 12. maddesi de aynı cinsten olan kişilerin yaşama ortaklığını koruma alanına dahil etmemiştir (Öztan, 2000).

Her insan evlilikten bir şeyler beklemekte ve bu da insandan insana değişmektedir. İnsanları; “evli insanlar çoğunlukta olduğu için, yalnızlıktan kurtulmak için, ekonomik güvence için, çocuk sahibi olmak için, mutlu ve iyi bir yaşam için, üstünlük ve cinsel doyum sağlamak için, evliliği ortaklık olarak gördükleri için, insanların büyük kısmı evli olduğu için, evlilik doğal bir olay olduğu için...” gibi sebepler evlenmeye zorlayan sebeplerdendir (Çaplı, 1992).

Evlenme, insan topluluklarının, uzun tarihi geçmişinden bu yana her yerde, en yaygın sosyal ve kişisel davranıştır. İnsan hayatında eş seçme ve evlenme önemli bir dönüm noktasıdır. Özellikle yetişkin bir insanın yaşamından zevk alması mutlu bir evlilik hayatı ile sağlanabilir. Evlilik hayatında mutlu olan bireyler hayatın diğer tüm alanlarında daha kararlı, dinç ve sağlıklıdırlar. Evlilik hayatında mutluluğun temel şartları ise; sevgi, saygı, anlayış, hoşgörü ve iyimserlik, feragat ve fedakarlık, tutumlu olmak, birbirinin kıymetini bilmek, birbirini kırmamak, birbirini yıpratmamak, sabırlı olmak, arkadaşlık, birlikte karar almak ve paylaşmaktır (Anonim, 1998).

Evlilik geçmişten günümüze kadar farklı kültür topluluklarında çeşitli biçimlerde görülmektedir. Bu biçimler; iki ayrı ölçüte göre iki ayrı grupta incelenebilir. Birinci ölçüt çevredir. Burada grup içi (Endogamy) ve grup dışı (Exogamy) olmak üzere iki farklı uygulama söz konusudur. Modern toplumlarda her iki tipe rastlanmakla beraber uygulamalar ilkel toplumlardaki kadar sistemli ve kesin kurallara tabi değildir.

Grup içi evlenme; (Endogamy) evlenecek veya evlendirilecek kişiye eş kendi akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet gb. grubu içinden seçilir. Bu evlilik biçimiyle grubun düzeninin, prestijinin ve statüsünün korunduğu inancı yaygındır. Eşin mensup olunan çeşitli gruplar içinden seçilmesi birincil ilişkilerin doğal bir sonucudur. İçten evlenmenin bir önemli görevi de evlenmeler yoluyla iki aile arasında kurulmuş bulunan bağları güçlendirmek ve sürekli kılmaktır. Bu tip evlenmeler ile toplumsal ve ekonomik bağlar korunarak psikolojik bir takım sorunların ortaya çıkması önlenmektedir.

Grup dışı evlenme (Exogamy) ise birinci kuralın tam karşıtı olarak kişiye kendi akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet gibi grubunun içinden değil grubun dışından eş seçme olanağını tanır. Dıştan evlenme düzeni insanların kendi aileleri ya da grupları dışından evlenmelerini öngörmekte, bir toplumun çeşitli grupları arasındaki haberleşme ve işbirliği olanaklarını artırmakta ve böylece bazı çatışmaları azaltmış olmaktadır.

"Grup içi" ve "grup dışı" kavramları doğrudan doğruya her toplumun kendi bünyesine göre ortaya çıkan görelî (relative) kavramlardır. Akrabalık derecelerine göre evlilik yasaklamaları da toplumdan topluma değişiklik göstermektedir.

İkinci gruptaki ölçüt eş sayısıdır. Bu grupta tek eşle evlilik (Monogamy) ve çok eşle evlilik (Polygamy) olmak üzere iki ayrı tip vardır. Tek eşle evlilik (Monogamy) bir kadının bir erkekle ve bir erkeğin bir kadınla evlenmesidir. Küçük ailenin meydana geliş nedeniyle tek evliliğe duyulan istek ve gereksinim nedenleri arasında büyük bir paralellik vardır. Çağdaş yaşama düzeninin sonucu olarak ortaya çıkan iş bölümü, ihtisaslaşma, uzun süreli öğrenim zorunluluğu gibi durumlar küçük ailenin ve dolayısıyla küçük aileleri yaratacak tek eşle evlilik biçiminin ortaya çıkmasını etkilemişlerdir. Tek eşle evlilik, çiftler arası ilişkiler kadar ebeveyn çocuk arası ilişkilerin de düzenli bir biçimde yürütülmesine olanak sağlar. Çok eşle evlilik (Polygamy) ise bir kadının veya bir erkeğin birden fazla sayıda eşe sahip olmasıdır. Burada iki ayrı tip görülür. Birincisi bir erkeğin çok kadınla evlenmesi, buna

Polygyny denir. İkincisi bir kadını çok erkekle evlenmesi, buna da Polyandry denir (Dikeçligil ve Çiğdem, 1991).

Evlenme her toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da yasalarla onaylanmış, önemli sosyal bir davranış biçimidir. Bireyler toplumun hangi kesiminden olursa olsun, belirli yaşa geldiklerinde karşı cinsle birlikte yaşama ve hayatı paylaşma ihtiyacı duyarlar ve kendilerine uygun bir eş bulup evlenirler.

1 Ocak 2002 de yürürlüğe giren Yeni Türk Medeni Kanununda (madde 124) evlenme yaşı; kadın-erkek farkı gözetilmeksizin ülkemiz şartlarına ve çağdaş eğilimlere uygun olarak “18 yaşından gün alan kadın ve erkek evlenebilir” şeklinde düzenlenmiştir. Olağanüstü durumlarda ve pek önemli sebeple ise; “17 yaşından gün alan kadın ve erkek hâkimin izniyle evlenebilir” şeklinde bir düzenleme vardır (Türk Medeni Kanunu, 2002).

Evlenecek insanların evlenmeden önce; birbirlerini yeterince tanımış olmaları, birbirine denk olmaları, birbirlerini dikkatli bir biçimde seçmiş ve başkalarının etkisi altında kalmadan karar vermiş olmaları, evlenmeye karar vermeden önce ileride kuracakları müşterek hayat ile ilgili temel konularda mutabık kalmış olmaları ve duygusal olarak birbirlerine yakın olmaları gerekmektedir ki kuracakları evlilik sağlıklı olsun (Anonim, 1998).

Bir kısım insanlar eş seçimini kendileri yapmakta ve hiçbir kimseyi bu konudaki kararlarına karıştırmamaktadırlar. Arkadaşlık kurarak, birbirlerini beğenen kimi insanlar aralarındaki arkadaşlık biraz yoğunlaştıktan, aradan bir süre geçtikten sonra artık birbirleriyle anlaşabilecekleri, uyuşabilecekleri sonucuna vararak sonunda evlenmeye karar vermektedirler.

Eş seçiminde son zamanlarda moda olan başka bir yolda; gazete, dergi ve internet sitelerine ilanlar vererek eş arama ve böylece eş bulup evlenmedir. Buradaki insanlar birbirlerini hiç görmeden, tanışmadan belki bir süre telefonla konuşarak ya da mektuplaşarak evlenmeye karar verirler.

Evliliğin kurulmasında izlenen ve ülkemizde biraz da yaygın olan uygulama, eş seçiminin büyükler tarafından yapılma yoludur. Eskiler buna, "görücü usulü" adını verir. Burada söz konusu olan eşleştirme, dengeleştirme büyükler tarafından, büyüklerin görüş ve değerlendirmelerinin ışığı altında, onların seçimleri doğrultusunda yapılır. Genellikle erkek tarafı kendi çocuklarının özelliklerini, niteliklerini bilerek çocuklarını mutlu edebilecek, ona her yönden denk ve uygun gelebilecek bir eş arar. Bunu çoğunlukla gencin ana babası yapar. Onlara göre, kendilerinin beğendikleri birini mutlaka çocukları da beğenecektir.

Evliliğin kurulmasında yurdumuzun bazı bölgelerinde hala uygulanmakta olan, bir evlilik kurumu oluşturma yolu da beşik kертmesidir. Burada iki ayrı ailenin yeni doğmuş kız ve erkek çocuklarının reşit oldukları yaşta evlendirileceği hakkında aileler arasında bir söz verme, nişanlama vardır. Aileler biraz da ekonomik nedenler sonucu olsa gerek, yeni doğmuş çocukları için böyle bir karara varırlar ve genellikle bu karar kesin olup geri dönmezler.

Şu ya da bu nedenle birdenbire ve birtakım rastlantılar sonucunda, başı sonu iyice düşünülmeden verilen kararların sonucunda kurulan evlilikler de vardır bu da aniden bir karar sonucu evlenme olarak adlandırılır. Büyük bir hızla birdenbire başlayıp baş döndürücü bir biçimde gelişen duygu seli içinde evlenmeye karar vermektir.

Evlilikte eş seçimi söz konusu olunca, bu çok önemli konuyu rastlantıların elinden, gelişigüzelikten kurtarabilmek için izlenmesi gereken iki yol vardır. Bunlardan biri, önce kişilerin birbirlerini görüp beğenmesi, tanınması, arkadaşlık kurması ve bu konuda bir karara varmadan; sözüne, değer yargılarına güvenilir, tarafsız, büyüklerinin, yakınlarının, yakın arkadaşlarının görüş ve düşüncelerini alıp ondan sonra bir karara varmalarıdır. İkinci yol ise yine sözüne, değer yargılarına güvenilir büyüklerin, yakınların, yakın arkadaşların buldukları, tavsiye ettikleri insanları tanımaya, bu insanla anlaşıp anlaşamayacağını öğrenmeye çalışıp buna göre karar vermektir. Her iki yol da aşağı yukarı aynıdır. Başkalarının bulup beğendiği ya da tavsiye ettikleri insanla evlenmek söz konusu olunca, kişinin beğenmesi, sevmesi

şarttır. Aksi durumda böyle bir seçim tek taraflı, eksik ve kusurlu olur. Evliliğin sağlam bir temele oturtulması, sonradan bir düş kırıklığı ile karşılaşılmasını isteniyorsa, yapılacak en güzel şey, tarafların mutlaka ve mutlaka güvendikleri kimselere akıl danışması ve onlardan aldıkları bilgiler, yapılan uyarılar doğrultusunda bir karara varmalarıdır. İşte o zaman her iki durumda da eş seçiminde sağlam ve güvenilir bir adım atılmış olur. Ancak bu durumda verilen kararlar ve sonunda atılan adımlarla tarafların geleceği güvence altına alınır (Anonim, 1998).

Evlenmede en önemli konulardan biri de kişinin evlenmeye hazır olup olmadığıdır. Örneğin beden yapısının özelliği nedeni ile henüz yürüyebilecek bir olgunluğa erişmemiş; bir yavruyu yürümeye zorlarsanız, doğru dürüst yürüyemez, iki de bir düşer, bacakları çarpılır. Evlenmek ve yuva kurmak için evlenecek kişilerin çeşitli yönlerden hazır olup olmamaları büyük önem taşır. Evlenmeye hazır bir olgunluk düzeyine henüz erişmemiş bir insanın evlenmeye karar vermesi ya da evlenmesi sakıncalı olabilir. Evlilik; yaş, birbirine bağlı ya da bağımsız olma, yaşamı tanıma, evlenecek insanın kendi ailesine bağlılığı, bencillik-elcilik durumu, başkalarının düşüncelerine değer verme, çalışma, dinlenme, eğlenme, alıngan olup olmama, duygu ve heyecanı denetim altına alabilme ve ekonomik olma gibi yönlerden hazır olmayı gerektirir (Anonim, 1998).

Tüm dünya toplumlarında olduğu gibi Türk toplumunda da yüzlerce insan evlenmektedir. Evlenen bireylerin bazıları bilinçli, bazıları da toplumda alışılmış bir davranış olduğu için evlenmektedir. Bireyin sağlıklı evlilik yapabilmesi için öncelikle kronolojik olgunluğa erişmesi gerekir. Kronolojik olgunluğa erişmeden gerçekleştirilen evliliklerde değer yargılarının ve beklentilerin ileriki yaşlarda değiştiği; bu nedenle evlilikte uyumun sağlanamadığı görülmektedir. Kişilerin henüz zevkleri, amaçları, beklentileri, hayat felsefeleri, sosyal değerleri tam kararlılık göstermediğinden küçük yaşta yapılan evlilikler yeterince sağlıklı görülmemektedir. Türk Toplumunu'nun yapısı gereği, evlilikler genelde bireylerin kronolojik olgunluğu dikkate alınmadan çoğu kez büyüklerin kararıyla gerçekleşmektedir (Bilen, 2004).

Bireyin sağlıklı bir evlilik yapabilmesi için ekonomik ve törel olgunluğa erişmiş olması gerekir. Çözülen ve dağılan ailelerin problemlerinin en başında ekonomik nedenler gelmektedir. Bugünkü anlamıyla ekonomik olgunluk, sadece bir evin ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli parayı kazanmak değil, aynı zamanda, ailede ekonomik bağımlılığı olan kimselerin geleceğe ait gelişimlerini sağlamak ve meslek becerilerini çok amaçlı bir şekilde kullanmaya hazır hale getirmek demektir. Ekonomik olgunluğun yanında törel olgunluğa erişmiş bireyler, evlilik ilişkilerini kuvvetlendirici ve zenginleştirici kuralları benimser ve uygular. Demokratik toplumlarda eşler, hem kendi kişisel çıkarlarını, hem de ailelerin devamı için toplumda mevcut törel kurallardan önemsediklerini bilirler ve uygularlar (Bilen, 2004).

Sosyal ilişkileri güçlendirici ve geliştirici sorumlulukları paylaşabilir bir düzeye gelmek, kişinin sosyal olgunluğa erişmesiyle mümkündür. Sosyal olgunluğa sahip olmak, toplumu oluşturan kişilerle ve aile bireyleriyle olumlu ve dengeli ilişkiler kurabilir duruma gelmek demektir. Bireylerin sosyal olgunluğa erişmesinin yanında duygusal olgunluğa da erişmesi ve öğrenimini tamamlamış olması gerekir. Evliliğe hazır oluşla, duygusal olgunluk arasında yakın bir ilişki vardır. Duygusal olgunluğa ulaşmış olan bir kimse, hatalarını görebilen ve giderebilen kimsedir. Hatasında inatçılıkla direnen kimse yeterince olgunlaşmamıştır.

Henüz öğrenimini tamamlamadan, öğrencilik yıllarında evlenmek sayısız problemler getirmektedir. Öğrenciyken evlenenlerin, büyük bir kısmı ekonomik güce sahip olmadıklarından ailelerin yardımına muhtaçtırlar. Ailenin yardımı, gençleri kontrol etme ve yönlendirme hakkını da beraberinde getirmektedir. Bu durum, genç evlilerin kendi isteklerine uygun ilişkileri kurmalarını engelleyen etkenler arasında sayılabilir (Bilen, 2004) .

Eş seçimi ve evlilik, bireyin yaşantısında oldukça önemli bir yer tutan ve bireyin belli bir olgunluğa erişmesi sonucunda oluşan bir olaydır.

Ergenlikten gençliğe adım atan birey sosyal ilişkileri sırasında karşı cinsle iletişime geçer. Bu iletişim bazılarında problemlili, bazılarında ise problemsiz bir biçimde kurulur. Bu iletişimin en rahat kurulduğu ortamlardan birisi de üniversitelerdir. Üniversiteli genç okulun ilk yıllarında ergenlikten gençliğe adım atar ve iş bulma kaygısı taşıırken geleceğe yönelik arkadaşlık ilişkileri içine girer. Karşı cins arkadaşlıkları ile kuracakları ailelerinde karşılaşılabilecekleri problemlerin bir kısmını yaşar ve birbirini tanıma yönündeki olumlu ve olumsuz yaşantıları sonucunda geliştirdiği ölçütlere göre eş seçimini yapar.

Eş seçimi yapılırken eş olacak kimsenin birçok özelliğinin eş seçimi yapan bireyin özellikleriyle karşılıklı olarak uyumlu olması ilişkilerin daha sağlıklı yürümesini sağlar. Kişilik özellikleri, genel görünüş, ekonomik imkanlar, mesleki ve sosyal statü, din ve ideolojik görüşler eş olarak seçilecek kişide aranan niteliklerden bazıları olur. Üniversitede okuyan genç artık ne istediğinin farkındadır ve hayatının geri kalan kısmını nasıl bir eş ile sürdürmek istediğini belirlemeye başlar. Üniversitede sınıflar ilerledikçe ve üniversiteli gençlerin yaşları büyüdükçe evliliğe daha da yaklaşırlar. 2005 yılı verilerine göre ülkemizde 651896 evlilik gerçekleştirilmiştir. Bu evliliklerin 214280'i 20-24 yaş arasında, 256526'sı da 25-29 yaş arasında olan gençler tarafından gerçekleştirilmiştir. 20-24 ve 25-29 yaş aralıkları üniversite öğrencisi olma yaşlarına yakın aralıklardır. Normal şartlarda bir öğrenci 19 yaşında üniversiteye başlar ve 23 yaşında 4 yıllık üniversite öğrenimini tamamlar. Bu da üniversite eğitimini tamamlayan bireyin çeşitli olgunluklara sahip olduğu ve evlenme yaşına geldiğinin göstergesidir (Nüfus ve Vatandaşlık İşleri G.M., 2005).

Yapılan bu çalışmanın amacı; üniversite 1.sınıfta okuyan ve ergenlikten henüz çıkmış kız ve erkeklerle, üniversite 4.sınıfta okuyan ve üniversite hayatında geçen zamanda çeşitli olgunluklara ulaşmış kız ve erkek öğrencilerin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin saptanmasıdır.

Konuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar

Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada çeşitli kaynaklar ve daha önce yapılan araştırmalar incelenmiş ve konuyla ilgili olan çalışmalara bu bölümde yer verilmiştir.

Strauss (1974)'un nişanlı veya henüz bir yıllık evli 173 erkek ve 200 kadın üzerinde yaptığı araştırmada genellikle eş olarak seçilecek kimsede ideal tipin yerine; bazı özel nitelikleri aramanın baskın olduğu görülmüştür. Örneğin kadınların % 65.5, erkeklerin de % 49.7'si başka ırktan bir kimse ile, yine kadınların % 42.5'i erkeklerin % 41.6'sı başka dinden olan bir kimse ile, kadınların % 40.5, erkeklerin % 33.5'i kendilerinin öğrenim düzeyleri arasında belirli bir fark olan kimse ile, kadınların % 34.0'ü erkeklerin % 28.2'si kendilerinden çok farklı sosyal sınıftan olan bir kimse ile kadınların % 26.5, erkeklerin de %27.2'si organsal bir sakatlık veya özrü olan kimse ile yine kadınların % 13.5, ve erkeklerin de % 21.9'u normalin altında güzellik ve yakışıklılıkta yani çirkin olan kimselerle evlenmeyeceklerini, söylemişlerdir (Akt: Şahinkaya, 1979).

Osmond (1977) tarafından yapılan araştırmada mutlu evlilikleri olan çiftlerin karar vermede birlikte davrandıkları, kararlarda uzlaşmaya vardıkları, eşlerden birinin kararlardaki baskınlığı ve eşler arasındaki güç dengesinin çok büyük farklılıklar göstermesi durumlarında evlilik doyumunun azaldığı ve boşanma oranının yüksek olduğu bulunmuştur.

Tütengil (1978) tarafından İstanbul Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde 1614 katılımcı üzerinde “aile ve evlilik” konusundaki görüşleri belirlemek amacıyla yapılan çalışmada: katılımcıların % 49,4'ü ailenin toplumun temeli olduğunu, % 75.3'ü evlenmede karşılıklı anlaşmanın çok önemli olduğunu, %45.6'sı evliliğin ana motifinin yakın bir arkadaş edinmek olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların % 68.9'u evlenecek erkeğin iş güç sahibi olmasını çok önemli, % 27.2'si askerliğini yapmasını oldukça önemli bulmuştur. Katılımcılar kadının erkekten yaşça büyük olmasını (% 52.4) ve kadının erkekten daha tahsilli olmasını (% 56.5) sakıncalı bulmuşlardır.

Şahinkaya (1979) Diyarbakır ili merkez köylerinde aile yapısını belirlemek amacıyla 1977 yılında bir araştırma yapmıştır. Araştırma Diyarbakır'ın 29 köyünde 739 bireyden oluşmuş toplam 90 aile üzerinde uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları, ailelerin % 56.0'sının çekirdek, % 32.0'sinin küçük, %12.0'sinin büyük ataerkil aile olduklarını, ailelerdeki ortalama birey sayısının 8, en küçük ailenin 2, en büyük ailenin 26 nüfuslu olduğunu göstermiştir. Örnekleme oluşturan ailelerin % 38.0'inin sadece imam nikahı ile evlendikleri, % 58.0'inin hem resmi hem dini nikahla; %4.0'ünün ise dini nikahla yaşadıkları aynı zamanda yörede yasa dışı olan erkeğin birden fazla kadınla evlenmesinin yaygın olduğu görülmüştür.

Uraz (1979)'ın 111 üniversite öğrencisinin eşlerinden beklentilerini incelediği araştırmada erkeklerin fiziksel özellikler ve manevi değerlere, kızların ise evlilik ilişkileri boyutuna önem verdiği saptanmıştır.

Kitson ve Sussman (1982) tarafından Detroit ve Cleveland'da 322 kişi üzerinde boşanmada etkili olan evlilik sorunlarının incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada; boşanmak isteyen çiftlerin parasal konulardaki sorunları sürekli olarak büyük bir problem olarak ortaya koyduklarını bulmuştur.

Davidson (1984) tarafından eşler arasında güç paylaşımı ve eşitliğin evlilik uyumu üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla 162 çift üzerinde yapılan çalışmada eşler arasındaki güç paylaşımı ve eşitlik duygusunun artmasıyla, eşlerin mutluluklarının da arttığı bulunmuştur.

Kongar (1986) Altındağ'da Kentle Bütünleşme konulu bir çalışma yapmıştır. Altındağ'daki ailelerin eş seçiminde erkek çocuklara kız çocuklardan daha geniş bir serbestlik tanıdıklarını ve çocuklarının daha çok gecekondu bölgesi dışından biriyle evlenmesini arzuladıklarını bulmuştur.

Vannoy-Hiller ve Philliber (1989) tarafından 489 çift üzerinde yapılan araştırmada; erkeklerin cinsiyet rollerindeki esneklik ve eşler arasındaki yeterli iletişimin, evlilik kalitesi üzerinde önemli pozitif bir etkisinin olduğu belirlenmiştir.

Surra (1990) 1980'li yıllarda eş seçimi ve evlilik öncesi ilişkiler hakkında yaptığı çalışmada, evlilik kararına etki eden mekanizmaların yapısal, kültürel ve şahsi kararlar olduğunu, şahsi karar vermeye etki eden nedenlerin ise cinsiyet, bölgesel etkiler, kendi sosyal statüsünde olan yaşlıların evlilik durumu ve psikolojik durumu etkilediğini belirtmiştir. ABD'deki evlilikle ilgili yapılan çalışmalarda evlilik yaşının 1970 ile 1988 yılları arasında farklılık taşıdığını, 1970'lerde evlenme yaşının erkeklerde ortalama 20-24 olmasına rağmen 1988'de % 23 artış gösterdiğini, kadınlarda ise %36 iken % 62'ye yükseldiğini belirtmiştir.

Durmazkul (1991)'un üniversite öğrencileri arasında yaptığı çalışmada kızlar dini inançları kendininkine benzer bir eşi erkeklere göre daha fazla istemişlerdir. Erkekler ise evleneceği kişinin inancının kendi inancına benzemesini ve eşlerinin dinin gereklerini yerine getiren biri olmasını istemişlerdir. Kız öğrenciler evlenecekleri kişinin kendilerinden büyük ve ekonomik durumunun kendi ekonomik durumlarından iyi olmasını istemişlerdir.

Esmer (1991) yönetiminde Boğaziçi Üniversitesinin bir grup öğrencisi tarafından kadın, evlilik, flört, kadın erkek eşitliği konularında çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir: Araştırmacıların flörtün onaylanıp onaylanmadığını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada araştırmaya katılan deneklerin eğitim durumunun %18.0'inin diplomasız, %50.0'sinin ilköğretim mezunu; % 4.0'ünün üniversite mezunu geriye kalanların orta ve lise mezunu olduğu saptanmıştır. Araştırma, kapsamına alınan kadınların dörtte üçünün genç erkeklerle genç kızların evlenmeden önce birbirlerini tanımak amacıyla flört etmelerini onayladıkları, ancak sadece %10.0'unun evlenmeden önce cinsel ilişkide bulunulmasını onayladığı görülmüştür. Yine araştırmanın bulgularında evlilikte mutlu cinsel yaşamın çok önemli olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar; kadınların evlilik kurumuna bakışını, mutlu bir evlilik için önemli değerleri, aile içinde kadının ve erkeğin yeri ve boşanma nedenleri gibi değerleri inceleme konusu olarak ele almışlardır. Buna göre, kadınların tamamına yakınının, "evlilik modası geçmiş bir kurumdur" sorusuna hayır yanıtı verdikleri görülmüştür, iyi bir evlilik için, eşe sadakat, mutlu cinsel yaşam, en önemli değerler

arasında yer alırken bu değerlerin biraz gerisinde, karşılıklı sevgi, aşk, dini değerleri paylaşmak ve en son olarak da ekonomik faktörlerin önemli olduğunu belirttikleri saptanmıştır. Araştırma kapsamında olan kadınların üçte ikisi evlilikte aynı dinden olmanın iyi bir evlilik için şart olduğunu, çocuklarının yabancı biriyle evlenmesine de karşı çıktıklarını belirtmişlerdir. Kadınların, boşanmayı kesin reddeden tutumlarının kesinlikle olmadığı, boşanma sebeplerinin başında, karı ve kocanın birbirini sevmemesini haklı sebep olarak belirttikleri görülmüştür. Araştırma kapsamına alınan kadınların ailelerinde ailenin reisinin erkek olduğu da tespit edilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Anabilim Dalı (1991), gençlerin görücü usulüyle evlenmesine karşı tutum ve tavırlarını incelemek amacıyla, İstanbul Üniversitesi son sınıf öğrencileri üzerinde bir çalışma yapmıştır. Gençlerin görücü usulüyle evlenmeye karşı oldukları, evlendikten sonra eşlerden birinin ailesiyle birlikte oturmasını onaylamadıkları, eşler arasındaki aşırı yaş farkını ideal evlilik için yanlış buldukları, erkeklerin çalışan bir bayanla evlenmek istedikleri ve her iki cinsin evlilik öncesi flört dönemini yaşaması görüşünde birleştikleri araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır. Yine araştırma bulgularında, erkeklerin kızlara oranla evlilikte daha tutucu davrandıkları, erkeklerin %80'inin kızların tamamının evlilik kararının bireye, ait olması düşüncesinde birleştikleri saptanmıştır.

Ceylan (1994)'ın Cumhuriyet Üniversitesi Fakültelerinde okuyan 1. ve 4. sınıfta 154 öğrenci üzerinde yaptığı “öğrencilerin eş seçimindeki tercih ve beklentileri” konulu çalışmada şu sonuçlara varmıştır. Evlenecekleri kimsenin seçimi konusunda öğrenciler kendisi karar verme seçeneğini tercih etmişlerdir. Yaşamı, sevgi ve duygusallığı bir eşle paylaşmak, çocuk sahibi olmak evliliği düşünme nedenlerinin başında gelmektedir. Nikahsız birlikteliği onaylamayan öğrenciler evli ve resmi nikahlı birlikteliği ve aynı zamanda evlilik töreni olarak düğün yapılmasını tercih etmişlerdir. En uygun evlenme yaşı araştırma bulgularında kızlar için 20–25 erkekler için 23–28 yaş grubu olarak belirlenmiştir. Öğrencilere göre ekonomik problemi olmayan bir aile 2 ya da 3 çocuğa sahip olmalıdır. Eş seçiminde akraba evliliği düşünülmemektedir. Boşanmanın kolaylaştırılmasına taraf olan öğrenciler, evlilikten beklentilerini bulamadıklarında boşanabileceklerini belirtmişlerdir.

Öğrenciler, evlenecek kişilerde tahsil farkı olmamasını, ideolojik görüşlerin yakın ya da aynı olmasını, dini inançlarının, yaşlarının aynı olmasını tercih ederken, maddi durum farkının fiziki çekiciliğin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Eş seçiminde sıra ile sevgi, güven, dürüstlük, anlayışlılık, güzellik, inanç, hoşgörü, sadakat vs özelliklere önem vermişlerdir. Ayrıca eşlerinde bulunmasını istemedikleri en önemli özellikler; yalancılık, sorumsuzluk, kumar, içki, cimriliktir. Aile ve evlilik kurumu öğrencilere göre toplumun temeli olma özelliğın korumakla birlikte bunalım geçirmekte ve küçülmektedir. Eşlerin aile açısından görevleri konusunda öğrenciler klasik ataerkil aile tipinin görüşlerini benimsemişlerdir. Aile içi ilişkilerde geleneksel topluluklarda görülen cinsiyete dayalı işbölümü göze çarpmaktadır. Evlilikten önce cinsel ilişkiyi onaylamayan öğrenciler, flörtü onaylamakta ve flört edilen kişiyle evlenebileceklerini belirtmektedirler.

Kocadere (1995)'nin iyi ve kötü evliliklerin özelliklerini belirlemeye yönelik 100 çiftle yaptığı araştırmada eşlerden her birinin eşinin akrabalarıyla olan geçimsizliğinin, kötü evliliklerde iyi evliliklerden dört kat daha fazla olduğu, iyi evliliklerdeki eşlerin boş zamanlarını eşleriyle daha fazla birlikte geçirdikleri, çocuğun evliliğın iyi ya da kötü değerlendirilmesinde etkisinin olmadığı, kötü evliliklerde maddi sorunların evliliklerinde problemlere yol açtığını belirten deneklerin oranının iyi evliliklerdeki deneklerden yaklaşık iki kat fazla olduğu, iyi evliliklerde eşlerin duygu ve düşüncelerini birbirleriyle daha fazla paylaştıkları kötü evliliklerde önemli konulardaki kararların daha çok tek taraflı alındığı iyi evliliklerde ise eşler tarafından birlikte alındığı, belirtilen bu konuların çeşitli demografik özellikler açısından da farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Gülerce, (1996) tarafından yapılan çalışmada araştırmaya katılan bireyler kendileri için ailenin işlevlerini sırasıyla; bireye düzenli bir yaşam sağlamak (%72.3), bireye sevgi ve şefkat gereksinimlerini giderecek bir ortam sağlamak (%71.7), neslin devamını sağlamak (%68.8) ve çocukların ruh sağlığını gözetmek (%68.2) olarak sıralamışlardır. Gülerce çalışmasında ailenin kutsallığını korumakla birlikte aile yapımızda değişmeler olduğunu saptamıştır.

Ünal (1996)'ın evlilik adayı bireylerin eş seçimi ölçütlerindeki psiko-sosyal faktörleri belirleyerek, evliliğin düşünülmesinde etkin olan unsurları derecelendirmek için yaptığı çalışmada; kadınların kendileriyle eşit ya da daha yüksek öğrenimli bir kişiyle, erkeklerin kendilerinininkine eşit ya da daha düşük öğrenimli biriyle evlilik kararı aldıkları saptanmıştır. Bireyler evliliği (%71) "yaşamı sevdiği kişiyle paylaşma" olarak görmüşlerdir. Katılımcıların tümü evleneceği kişiyi kendileri seçmek istemişlerdir.

Demir ve Fışiloğlu (1999)'nın yalnızlık ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla 58 çiftle yaptıkları çalışmada; önceden tanışmışlığın evlilik uyumu açısından olumlu etkisi olduğu saptanmıştır. Katılımcılardan her iki eş grubunda da evlilik uyumu ile yalnızlık arasında önemli düzeyde negatif korelasyon bulunduğu, evliliğini kendi seçimi ile gerçekleştirenlerin evlilik uyumunun daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Özgüven (2000) tarafından yapılan "üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçmeye ilişkin tercihleri" konulu araştırma sonuçlarına göre: sorulan "evleneceğin kişiyi kim seçmeli?" sorusuna öğrencilerin %80.0'i kendim, %20.0'si ailem ya da başkaları cevabını vermişlerdir. Katılımcıların eşlerinde aradığı kişilik özelliklerinde ise sevgi (%29.0) ve dürüstlük (%24.0) aradıkları diğer özelliklere göre daha yüksek orandadır. Katılımcıların %78.2'si ekonomik bağımsızlıklarını elde etmeden evlenmeye karşı çıkmaktadırlar. Dini inançların benzerliği katılımcıların %86.0'ı için çok önemli ve kısmen önemli, %14.0'ü için önemsiz olduğu saptanmıştır.

Fışiloğlu (2001) tarafından akraba evliliğinin evlilik uyumu ile ilişkisini araştırmak amacıyla 150 çift üzerinde yapılan çalışmada; akraba evliliği yapan grubun evlilik uyumunun akraba evliliği yapmayan gruptan daha düşük olduğu, ayrıca akraba evliliği yapanların akrabalarla ilgili daha çok çatışma yaşadıkları belirlenmiştir.

Bacanlı (2001)'nın 220 üniversite öğrencisi arasında yaptığı çalışmada eş seçiminde erkeklerin "iyi yemek yapma, bekaret, yuva arzusu, görünüş güzelliği ve dini inanç benzerliği" konularını kızlardan daha çok önemsendiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca fiziki çekiciliği erkekler, zeki olma özelliğini de kızlar daha çok istemektedirler.

Ekşi (2005)'nin “evliliğe hazırlık aşamasındaki karı-koca adaylarının evlilik ve anne-baba olma üzerine düşünceleri” konulu çalışmasında evlenmek üzere olan katılımcıların yaşları incelendiğinde %42.0'sinin ile 20-24 yaş, %40.0'ının 25-29 yaş, %10.5'inin 30-41 yaş ve %7.5'inin 15-19 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin %81.0'inin evliliği “eş arkadaş dost edinme” olarak tanımladıkları görülmüştür.

Acemoğlu ve Ark. (2005)'nin “Diyarbakır'da Erken Yaş Evlilikleri” konulu çalışmasında, çalışmaya katılan kadınlardan erken yaş evliliği olanların akraba evliliği yapma oranı %45.3, erken yaş evliliği olmayanların akraba evliliği yapma oranı %38.0 olarak saptanmıştır. Ayrıca çalışmaya katılan kadınlardan 60 yaş üzeri olanların erken yaş evliliği yapma oranı %65.0 iken, 15-19 yaş grubundaki kadınlarda erken yaş evliliği yapma oranı %20.0'lerin altında saptanmıştır.

Yıldırım (2007)'in “üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri” konulu çalışmasında katılımcılara eşlerinde bulunmasını en çok arzu ettikleri 20 özellik sorulmuştur. Özelliklerin önem sıralamasında kızlar ve erkekler birbirlerine yakın cevaplar vermişler ve eşlerinin güvenilir, dürüst, kişilikli, sadakatli, sözünü tutan ve kültürlü olmasını yüksek oranda istemişlerdir. Ancak bu özellikler konusunda kızların erkeklere göre daha seçici ve dikkatli davrandıkları saptanmıştır.

Konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların çoğunda benzer sonuçlar ortaya çıktığı saptanmıştır. Buna göre incelenen araştırmalarda katılımcılar, aileyi toplumun temeli olarak görmektedirler. Katılımcılar genel olarak başka ırktan, başka dinden ve normalin altında güzellikte bir kimseyle evlenmeyeceklerini belirtmişler, evlilikte kadının yaşça büyük ve kadının daha yüksek tahsilli olmasını istememişlerdir. Ayrıca araştırmalara katılan katılımcılar evlilik öncesi flört dönemi olması gerektiğini onaylamışlar ancak evlilik öncesi cinsel birlikteliği onaylamamışlardır. Evlilik kararının ise bireye ait olmasını istemişlerdir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğrencilerin evliliğe ilişkin görüşleri cinsiyetlere göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Öğrencilerin evliliğe ilişkin görüşleri bulundukları sınıflara göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin eş seçimine ilişkin görüşleri cinsiyetlere göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin eş seçimine ilişkin görüşleri bulundukları sınıflara göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma; bir geçiş toplumunun özelliklerini yansıtan Türkiye’de, genç ve aydın kesimin, hızlı değişmelere dirençli olan aile ve evlilik konusundaki düşünce ve eğilimlerini ortaya koyması bakımından, bir parçası oldukları ailelerinin durumu hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla, daha önce bu konuda yapılmış araştırmalarla arasında zaman farkının olması nedeniyle ve aile ve evliliğin güçlendirilmesi, çağdaştırılması, mutlu ailelerin kurulması ve sürdürülmesinin bilimsel araştırma verilerine dayanarak gerçekleştirilebileceği için önemlidir.

Araştırmanın daha önce evlilik ve eş seçimiyle ilgili yapılan çalışmalarda varılan sonuçları doğrulayacağı, güncelleyeceği, geliştireceği, mevcut bulguları genişleteceği ve diğer çalışmalara da ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Varsayımlar

- Hazırlanan araştırma anketinin öğrencilerin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerini belirleyebileceği kabul edilmiştir.
- Örneklem grubunu oluşturan bireylerin anketlere içten ve doğru cevaplar verdikleri kabul edilmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşleri anket yöntemiyle saptanabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma, Ankara ili içerisindeki Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesinin seçilen öğrencileriyle (örneklem grubu) ile sınırlıdır.
- Araştırma konusu ile ilgili toplanan bilgiler anket yöntemi ile sınırlıdır
- Hazırlanan araştırma anketi 89 madde ile sınırlıdır.

Terimlerin ve Kısaltmaların Tanımlanması

- **Endogamy:** (Grup içi evlenme) Evlenecek veya evlendirilecek kişiye eş kendi akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet gb. grubun içinden seçilmesidir.
- **Exogamy:** (Grup dışı evlenme) ise endogamy kuralının tam karşıtı olarak kişiye kendi akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet gb. grubunun içinden değil grubun dışından eş seçilmesidir.
- **Monogamy:** Kadın veya erkeğin tek eşle evlenmesidir.
- **Polygamy:** Kadın veya erkeğin çok eşle evlenmesidir.
- **Polygyny:** Çok kadınla evlilik
- **Polyandry:** Çok erkekle evlilik

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümünde; araştırma modeli, araştırmanın evreni, örnekleme, verileri toplama teknikleri ile verilerin analizi ve yorumu yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Yapılan bu araştırma betimsel bir araştırmadır. Araştırma Ankara ili sınırları içerisindeki çeşitli üniversitelerin 4 yıllık lisans eğitimi veren seçilen fakültelerinde, 2006–2007 eğitim öğretim yılında yürütülmüş, veriler anket yoluyla toplanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklem grubu ise bu üniversitelerin Mesleki Eğitim Fakültesi (n=164), Mühendislik Fakültesi (n=125), İletişim Fakültesi (n=123) ve Eğitim Fakültesi (n=111); 1.sınıf (n=260) ve 4.sınıf (n=263), kız (n=247) ve erkek (276) öğrencilerinden rastgele seçilen 523 kişiden oluşmaktadır. Sencer, (1989) tarafından evrenin 100.000’den büyük olduğu durumlarda 0.5 hata payı ile alınması gereken en düşük örneklem büyüklüğü 384 olarak belirtilmiştir. Buna göre araştırmamızda örneklem grubu 523 kişi olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket formunun geliştirilmesinde konu ile ilgili kaynaklardan, daha önce bu konuda yapılmış çalışmalardan ve konunun uzmanı kişilerden yararlanılmıştır.

Oluşturulan anket formu 100 kişilik bir gruba uygulanarak ön çalışma yapılmış, bu ön çalışma sonuçlarına SPSS 13.0 istatistik programında Faktör Analizi yapılmıştır.

Anketteki 5 bölümün her birindeki madde korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Madde korelasyonlarının $r = .40$ ile $r = .73$ arasında olduğu görülmüştür. Ayrıca Cronbach Alfa katsayısının $.91$ olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara dayanarak ölçme aracının gerekli geçerlik düzeyinde olduğuna karar verilmiştir. Hazırlanan anket formu yeniden düzenlenmiştir. Hazırlanan anket formu 6 (A, B, C, D, E, F) bölümden oluşmaktadır.

A Bölümünde: Katılımcılara demografik özellikleri sorulmuş ve uygun şıkları işaretlemeleri istenmiştir.

B Bölümünde: Katılımcılara evlilikle ilgili verilen yargılara ne derece katıldıkları sorulmuş ve 1) Kesinlikle Katılmıyorum, 2) Katılmıyorum, 3) Katılıyorum, 4) Tamamen Katılıyorum cevaplarından kendilerine uygun olan cevabı vermeleri istenmiştir.

C Bölümünde: Katılımcılara evlilikte ve evlenecekleri kişide bulunmasını istedikleri özelliklerle ilgili görüşleri sorulmuş ve 1) Evet, 2) Hayır cevaplarından kendilerine uygun olanını vermeleri istenmiştir.

D Bölümünde: Katılımcılara evlilikle ilgili verilen durumlarda ne derece önem verdiği sorulmuş, 1) Hiç Önemli Değil, 2) Biraz Önemli, 3) Önemli, 4) Çok Önemli cevaplarından kendilerine uygun olanını vermeleri istenmiştir.

E Bölümünde: Katılımcılara evliliğe engel olan durumlarla ilgili görüşleri sorulmuş ve 1) Evet, 2) Hayır cevaplarından kendilerine uygun olanını vermeleri istenmiştir.

F Bölümünde: Katılımcılara çevrelerinde, ülkemizde gözlemlediği kadarıyla ailelerde sorun yaşanan durumların neler olduğu sorulmuş ve seçenekleri işaretlemeleri istenmiştir.

Araştırma verilerinin toplanması Nisan 2006 – Temmuz 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara bir arada oldukları zamanlarda üniversitelerinde ulaşılmış, gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra anket formu yüz yüze uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Anket formundan elde edilen veriler bilgisayarda “Statistical Program for Social Science (SPSS 13.0 for Windows)” istatistik programı yardımı ile değerlendirilmiştir. Anket verilerinin programda analiz edilebilmesi için veriler sayısallaştırılmıştır. Verilerin yüzde ve frekans dağılımları alınmış; verilere Ki-Kare Test ve t-Test uygulanmıştır.

Çalışma anketinin B bölümünde katılımcılara evlilikle ilgili verilen yargılara ne derece katıldıkları sorulmuş ve 1) Kesinlikle Katılmıyorum, 2) Katılmıyorum, 3) Katılıyorum, 4) Tamamen Katılıyorum cevaplarından kendilerine uygun olan cevabı vermeleri istenmiştir. Yine çalışma anketinin D bölümünde katılımcılara evlilikle ilgili verilen durumlarda ne derece önem verdiği sorulmuş, 1) Hiç Önemli Değil, 2) Biraz Önemli, 3) Önemli, 4) Çok Önemli cevaplarından kendilerine uygun olanını vermeleri istenmiştir. Her iki gruptaki sorulara verilen cevaplar arasında cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek için ise t-test kullanılmıştır.

Araştırma anketinin C bölümünde katılımcılara evlilikte ve evlenecekleri kişide bulunmasını istedikleri özelliklerle ilgili görüşleri sorulmuş ve 1) Evet, 2) Hayır cevaplarından kendilerine uygun olanını vermeleri istenmiştir. Yine araştırma anketinin E bölümünde katılımcılara evliliğe engel olan durumlarla ilgili görüşleri sorulmuş ve 1) Evet, 2) Hayır cevaplarından kendilerine uygun olanını vereleri istenmiştir. Her iki gruptaki sorular için cinsiyetlere ve sınıflara göre çapraz tablolar yapılmış ve anlamlı olup olmadıklarını tespit etmek için Ki-Kare Test ile uygulanmıştır.

Anketin F bölümünde katılımcılara çevrelerinde, ülkemizde gözlemlediği kadarıyla ailelerde sorun yaşanan durumların neler olduğu sorulmuş ve seçenekleri işaretlemeleri istenmiştir. Verilen cevapların frekans değerleri alınmış tablolastırılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR ve YORUM

Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde katılımcıların tanımlayıcı bilgileri ve anket sorularına verdikleri cevapların analizi ele alınmıştır.

Öğrencilerin, en uygun evlenme yaşının hangi yaş olduğuyla ilgili görüşleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılara Göre En Uygun Evlenme Yaşı

En Uygun Evlenme Yaşı	f	%
18’den küçük	4	.7
18 – 21	8	1.5
22 – 25	194	37.1
26 – 29	273	52.2
30 – 35	39	7.5
36 ve yukarısı	5	1.0
TOPLAM	523	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların yarısından fazlası (%52.2) en uygun evlenme yaşını 26-29, yarıya yakını (%37.1) ise 22-25 olarak belirtmişlerdir.

Evlilik insanoğlunun hayatındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. Birey, evlilik kararını vermesiyle birlikte alışkın olduğu ortamdan çok farklı bir ortama geçişi sağlar. Bu durum da maddi ve manevi birçok sorumluluk ve yükü beraberinde getirir.

Öğrenciler normal şartlarda 22-23 yaşlarında meslek kazanmaya son adım olan üniversite yaşantılarını tamamlayarak mesleklerini kazanır, yine bu yaşlarda evlilik için yeterli fiziksel ve sosyal olgunluğa erişmiş olurlar. Ancak öğrencilerin en

uygun evlenme yaşını 26-29 olarak belirtmeleri ve eğitim öğretimleri biter bitmez 22-23 yaşlarında evlenmek istememeleri; mesleğe başlama ve alışma dönemlerini geçmek istemeleri ve biraz olsun kendi maddi özgürlüklerini kazanmak istemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Katılımcıların evlenilecek kişiye kimin karar vermesiyle ilgili görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Evlenilecek Kişiye Karar Verme İle İlgili Görüşleri

Evlenilecek Kişiye Karar Verme	f	%
Kendim	260	49.7
Eşimle anlaşarak birlikte	248	47.4
Ailem	9	1.7
Akrabalar	1	.2
Evlilik merkezleri	5	1.0

Öğrenciler, “evleneceğiniz kişiye kim karar vermeli?” sorusuna %49.7 “kendileri” ve %47.4 “eşiyle anlaşarak birlikte” cevaplarını vermişlerdir. Soruya verilen bu iki cevap katılımcıların tamamına yakınına kapsamaktadır.

Tezcan (1981) yaptığı çalışmada gençlerin eşlerini kendilerinin seçmek istediğini saptamıştır. Bu çalışmada da katılımcıların neredeyse yarısının eşlerini kendilerinin seçmek istediği saptanmıştır.

Ceylan (1994)’ın Cumhuriyet Üniversitesi Fakültelerinde 1. ve 4. sınıfta okuyan 154 öğrenci arasında yaptığı “öğrencilerin eş seçimindeki tercih ve beklentileri” konulu çalışmada katılımcılar; evlenecekleri kimsenin seçimi konusunda kendisi karar vermeyi tercih etmişlerdir. Araştırma bulguları da bu sonuçları desteklemektedir.

Eğitim düzeyi yükseldikçe bireylerin kararlarını  zg r iradelerine göre verdikleri düşünülebilir. Bu nedenle öğrencilerin eşlerini kendileri ya da eşiyle anlaşarak birlikte seçmek istemeleri, bağımsız kararları olabilir.

Öğrencilerin evlilikle ilgili verilen yargılara verdikleri cevapların cinsiyete göre frekansları ve yüzdeleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Evlilikle İlgili Verilen Yargılara Verdikleri Cevapların Cinsiyetlere Göre Frekansları Ve Yüzdeleri

Evliliğe ilişkin görüşler	C	(1) Kesinlikle Katılmıyorum		(2) Katılmıyorum		(3) Katılıyorum		(4) Tamamen Katılıyorum		Toplam Frekans	Toplam Yüzde
		f	%	f	%	f	%	f	%		
Neslin devamını sağlar	K	13	5.3	15	6.1	136	55.7	80	32.8	244	100
	E	18	6.6	25	9.2	118	43.2	112	41.0	273	100
	T	31	6.0	40	7.7	254	49.1	192	37.1	517	100
Daha düzenli ve rahat bir hayat sağlar	K	9	3.7	30	12.2	155	63.0	52	21.1	246	100
	E	16	5.8	23	8.4	148	53.8	88	32.0	275	100
	T	25	4.8	53	10.2	303	58.2	140	26.9	521	100
Cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar	K	8	3.3	15	6.2	132	54.5	87	36.0	242	100
	E	19	7.0	39	14.3	122	44.9	92	33.8	272	100
	T	27	5.3	54	10.5	254	49.4	179	34.8	514	100
Din emrettiği için olmalıdır	K	75	31.0	67	27.7	71	29.3	29	12.0	244	100
	E	83	30.3	62	22.6	82	29.9	47	17.2	274	100
	T	158	30.6	129	25.0	153	29.7	76	14.7	516	100
Gelenek olduğu için olmalıdır	K	109	44.5	92	37.6	41	16.7	3	1.2	245	100
	E	96	35.3	95	34.9	57	21.0	24	8.8	272	100
	T	205	39.7	187	36.2	98	19.0	27	5.2	517	100
Toplumsal değer yargılarına uygun olduğu için yapılmalıdır	K	57	23.4	73	29.9	94	38.5	20	8.2	244	100
	E	62	22.9	86	31.7	89	32.8	34	12.5	271	100
	T	119	23.1	159	30.9	183	35.5	54	10.5	515	100
Aile kurumunu devam ettirmek için yapılmalıdır	K	25	10.2	40	16.4	136	55.7	43	17.6	244	100
	E	29	10.6	66	24.2	114	41.8	64	23.4	273	100
	T	54	10.4	106	20.5	250	48.4	107	20.7	517	100
Çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır	K	7	2.8	15	6.1	105	42.7	119	48.4	246	100
	E	20	7.4	32	11.8	101	37.1	119	43.8	272	100
	T	27	5.2	47	9.1	206	39.8	238	45.9	518	100
Yasal haklara sahip olmak için yapılmalıdır	K	79	32.5	86	35.4	53	21.8	25	10.3	243	100
	E	87	32.1	100	36.9	58	21.4	26	9.6	271	100
	T	166	32.3	186	36.2	111	21.6	51	9.9	514	100
Hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır	K	5	2.0	7	2.8	78	31.7	156	63.4	246	100
	E	12	4.4	13	4.8	86	31.6	161	59.2	272	100
	T	17	3.3	20	3.9	164	31.7	317	61.2	518	100
Evlilik öncesi flört dönemi olmalıdır	K	14	5.7	19	7.8	87	35.5	125	51.0	245	100
	E	14	5.2	27	10.0	102	37.6	128	47.2	271	100
	T	28	5.4	46	8.9	189	36.6	253	49.0	516	100
Evlilik öncesinde cinsel birliktelik olmalıdır	K	88	36.2	84	34.6	45	18.5	26	10.7	245	100
	E	85	31.5	83	30.7	70	25.9	32	11.9	270	100
	T	173	33.7	167	32.6	115	22.4	58	11.3	513	100

Tablo 3'ün Devamı:

Evliliğe ilişkin görüşler	C	(1) Kesinlikle Katılmıyorum		(2) Katılmıyorum		(3) Katılıyorum		(4) Tamamen Katılıyorum		Toplam Frekans	Toplam Yüzde
		f	%	f	%	f	%	f	%		
Ailemin de onaylayacağı biri olmalıdır	K	8	7.3	22	8.9	129	52.4	87	35.4	246	100
	E	19	7.0	43	15.8	136	49.8	75	27.5	273	100
	T	27	5.2	65	12.5	265	51.1	162	31.2	519	100
Evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder	K	3	1.2	10	4.1	70	28.7	161	66.0	244	100
	E	15	5.5	9	3.3	93	34.2	155	57.0	272	100
	T	18	3.5	19	3.7	163	31.6	316	61.2	516	100
Sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir	K	1	0.4	21	8.7	100	41.3	120	49.6	242	100
	E	12	4.4	30	11.1	111	41.0	118	43.5	271	100
	T	13	2.5	51	9.9	211	41.1	238	46.4	513	100
Evlenmeden önce birinci sırada olan anne-babanın yerini evlendikten sonra eş alır	K	21	8.6	70	28.8	104	42.8	48	19.8	245	100
	E	32	11.9	100	37.2	108	40.1	29	10.8	269	100
	T	53	10.4	170	33.2	212	41.4	77	15.0	512	100
Mesleki gelişmeyi engelleyebilir	K	50	20.7	123	50.8	61	25.2	8	3.3	242	100
	E	78	28.5	117	42.7	67	24.5	12	4.4	274	100
	T	128	24.8	240	46.5	128	24.8	20	3.9	516	100
Sevgiyi azaltır	K	83	33.7	132	53.7	27	11.0	4	1.6	242	100
	E	118	43.2	124	45.4	25	9.2	6	2.2	273	100
	T	210	38.7	256	49.3	52	10.0	10	1.9	519	100
Saygıyı azaltır	K	95	38.8	121	49.4	23	9.4	6	2.4	245	100
	E	129	47.1	114	41.6	22	8.0	9	3.3	274	100
	T	224	43.2	235	45.3	45	8.7	15	2.9	519	100
Giderek eşler arasındaki heyecanı azaltır	K	45	18.2	106	42.9	82	33.2	14	5.7	247	100
	E	76	28.0	113	41.7	66	24.4	16	5.9	271	100
	T	121	23.4	219	42.3	148	28.6	30	5.8	518	100
Anne, baba ve kardeşlerden uzaklaştırır	K	65	26.6	122	50.8	49	20.1	8	3.3	244	100
	E	71	25.8	125	45.5	68	24.7	11	4.0	275	100
	T	136	26.2	247	47.6	117	22.5	19	3.7	519	100
Kişilerin özgür davranmasını kısıtlar	K	41	16.7	90	36.6	100	40.7	15	6.1	246	100
	E	41	14.9	79	28.7	118	42.9	37	13.5	275	100
	T	82	15.7	169	32.4	218	41.8	52	10.0	521	100

C: Cinsiyet K: Kız E: Erkek T: Toplam

Tablo 3'e bakıldığında evlilik "hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır" görüşüne katılımcıların %61.2'sinin "tamamen katılıyorum", %31.7'sinin "katılıyorum", "evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder" görüşüne katılımcıların %61.2'sinin "tamamen katılıyorum", %31.6'sının "katılıyorum", "çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır" görüşüne katılımcıların %45.9'unun "tamamen katılıyorum", %39.8'inin "katılıyorum" ve "sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir" yargısına ise katılımcıların %46.4'ünün "tamamen katılıyorum", %41.1'inin "katılıyorum" cevaplarını verdikleri saptanmıştır.

Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin evliliğin; neslin devamını sağladığı, daha düzenli bir hayat sağladığı ve cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağladığı görüşlerine yüksek oranlarda katıldıkları saptanmıştır.

Evlilik "saygıyı azaltır" görüşüne katılımcıların %45.3'ü "katılmıyorum", %43.2'si "kesinlikle katılmıyorum", "sevgiyi azaltır" görüşüne ise katılımcıların %49.3'ü "kesinlikle katılmıyorum", %38.7'si ise "katılmıyorum" cevaplarını vermişlerdir. Bu cevaplara dayanarak katılımcıların büyük çoğunluğunun evliliğin sevgiyi ve saygıyı azalttığını konusuna katılmadıkları söylenebilir. Ayrıca katılımcılar "evlilik anne, baba ve kardeşlerden uzaklaştırır" görüşüne yüksek oranda katılmamaktadırlar.

Öğrencilerin, "evlilik öncesi flört dönemi olmalıdır" görüşüne yüksek oranda katıldıkları tespit edilmiştir (%49.0 "tamamen katılıyorum", %36.6 "katılıyorum").

Esmer (1991), yönetiminde Boğaziçi Üniversitesi bir grup öğrencisi tarafından kadın, evlilik, flört, kadın erkek eşitliği vb. konularda yapılan araştırma kapsamına alınan kadınların dörtte üçünün genç erkeklerle genç kızların evlenmeden önce birbirlerini tanımak amacıyla flört etmelerini onayladıkları görülmüştür.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Anabilim Dalı (1991), tarafından İstanbul Üniversitesi son sınıf öğrencileri arasında yapılmış "evlilik öncesi flört dönemi

olmalıdır” konulu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. İstanbul Üniversitesi son sınıf öğrencileri, her iki cinsin evlilik öncesi flört dönemini yaşaması görüşünde birleştikleri araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır. Çıkan bu sonuçlarda araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

“Evlilik öncesi cinsel birliktelik olmalıdır” yargısına katılımcıların %33.7’si “kesinlikle katılmıyorum”, %32.6’sı da “katılmıyorum”, %22.4’ü “katılıyorum” ve %11.3’ü “tamamen katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir.

Esmer (1991) yönetiminde Boğaziçi Üniversitesi bir grup öğrencisi tarafından kadın, evlilik, flört, kadın erkek eşitliği vb. konularda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalarda katılımcıların %10’unun evlenmeden önce cinsel ilişkide bulunmasını onayladığı görülmüştür. Yapılan bu araştırmada ise evlenmeden önce cinsel birlikteliği onaylayan katılımcıların oranı %33.7 olarak saptanmıştır. İki araştırma arasındaki %23.7’lik fark araştırmalar arasındaki 15 yıl zaman dilimi içerisinde evlilik öncesi cinsel birlikteliğin daha normal karşılanmasından ve kız ve erkek birlikteliklerinin 15 yıl öncesine göre daha rahat yaşanılabilmesinden kaynaklanıyor olabilir.

Öğrencilerin evlilikle ilgili verilen yargılara verdikleri cevapların cinsiyetlere göre ortalamaları, standart sapmaları ve t değerleri Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Evlilikle İlgili Verilen Yargılara Verdikleri Cevapların Cinsiyetlere Göre Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri

Evliliğe ilişkin görüşler	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Neslin devamını sağlar	Kız Erkek	244 273	3.16 3.19	.761 .856	.377	.707
Daha düzenli ve rahat bir hayat sağlar	Kız Erkek	246 275	3.02 3.12	.694 .790	1.584	.114
Cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar	Kız Erkek	242 272	3.23 3.06	.709 .872	2.495	.013*
Din emrettiği için olmalıdır	Kız Erkek	242 274	2.22 2.34	1.018 1.085	1.250	.212
Gelenek olduğu için olmalıdır	Kız Erkek	245 272	1.75 2.03	.774 .958	3.709	.000***
Toplumun değer yargılarına uygun olduğu için yapılmalıdır	Kız Erkek	244 271	2.32 2.35	.922 .969	.418	.676
Aile kurumunu devam ettirmek için yapılmalıdır	Kız Erkek	244 273	2.81 2.78	.846 .925	.347	.729
Çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır	Kız Erkek	246 272	3.37 3.17	.726 .907	2.657	.008**
Yasal haklara (miras, mal,mülk) sahip olmak için yapılmalıdır	Kız Erkek	243 271	2.10 2.08	.974 .957	.163	.871
Hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır	Kız Erkek	246 272	3.57 3.46	.653 .781	1.715	.087
Evlilik öncesi flört dönemi olmalıdır	Kız Erkek	245 271	3.32 3.27	.847 .842	.658	.511
Evlilik öncesinde cinsel birliktelik olmalıdır	Kız Erkek	243 270	2.04 2.18	.989 1.009	1.634	.103
Ailemin de onaylayacağı biri olmalıdır	Kız Erkek	246 273	3.20 2.98	.732 .844	3.173	.002**
Evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder	Kız Erkek	244 272	3.59 3.43	.631 .803	2.619	.009**
Sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir	Kız Erkek	242 271	3.40 3.24	.664 .819	2.484	.013*
Evlenmeden önce birinci sırada olan anne-babanın yerini evlendikten sonra eş alır	Kız Erkek	243 269	2.74 2.50	.875 .840	3.145	.002**
Mesleki gelişmeyi engelleyebilir	Kız Erkek	242 274	2.11 2.05	.762 .839	.904	.366
Sevgiyi azaltır	Kız Erkek	246 273	1.80 1.70	.690 .725	1.631	.104
Saygıyı azaltır	Kız Erkek	245 274	1.76 1.68	.722 .761	1.223	.222
Giderek eşler arasındaki heyecanı azaltır	Kız Erkek	247 271	2.26 2.08	.821 .870	2.443	.015*
Anne, baba ve kardeşlerden uzaklaştırır	Kız Erkek	244 275	2.00 2.07	.775 .814	.987	.324
Kişilerin özgür davranmasını kısıtlar	Kız Erkek	246 275	2.36 2.55	.830 .904	2.453	.014*

*: p<.05

**: p<.01

***: p<.001

Tablo 4'te görüldüğü gibi kızlar ve erkekler arasında evlilikle ilgili görüşlerden; “cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar ($p<.05$), gelenek olduğu için olmalıdır ($p<.001$), çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır ($p<.01$), ailemin de onaylayacağı biri olmalıdır ($p<.01$), evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder ($p<.01$), sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir ($p<.05$), evlenmeden önce birinci sırada olan anne-babanın yerini evlendikten sonra eş alır ($p<.01$), kişilerin özgür davranmasını kısıtlar ($p<.05$) ve giderek eşler arasındaki heyecanı azaltır ($p<.05$)” görüşleri arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır.

Buna karşılık kız ve erkeklerin “neslin devamını sağlar, daha düzenli ve rahat bir hayat sağlar, din emrettiği için olmalıdır, toplumun değer yargılarına uygun olduğu için yapılmalıdır, aile kurumunu devam ettirmek için yapılmalıdır, yasal haklara (miras, mal,mülk) sahip olmak için yapılmalıdır, hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır, evlilik öncesi flört dönemi olmalıdır, evlilik öncesinde cinsel birliktelik olmalıdır, mesleki gelişmeyi engelleyebilir, sevgiyi azaltır, saygıyı azaltır ve anne, baba ve kardeşlerden uzaklaştırır” görüşleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Ortalamalara bakıldığında evlilik “gelenek olduğu için olmalıdır” görüşüne kızların ve erkeklerin katılımının düşük oranda olduğu ancak erkeklerin ortalamasının kızlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani erkekler bu görüşe kızlardan daha fazla oranda katılmaktadırlar. Buna göre erkeklerin evliliğe bakış açılarının kızlara göre daha geleneksel olduğu söylenebilir. Erkeklerin evliliği kızlardan daha fazla gelenek çerçevesinde düşündükleri ortaya çıkmaktadır.

“Evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder” görüşüne kızların ve erkeklerin katılımının yüksek oranda olduğu saptanmıştır. Ancak kızların bu görüşe katılımının erkeklerden daha yüksek oranda olduğu görülmektedir. Bunun sebebi kızların mutluluğu daha fazla oranda eşlerine ve ailelerine bağlılıkta bulacaklarına inanmalarından olabilir.

Evliliğe ilişkin “ailemin de onaylayacağı biri olmalıdır ve evlenmeden önce birinci sırada olan anne-babanın yerini evlendikten sonra eş alır” görüşlerine kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla oranda katıldıkları saptanmıştır. Buna göre kız öğrencilerin evlenmeden önce anne babalarını evlendikten sonra ise eşlerini hayatlarını en önemli kişileri olarak gördükleri söylenebilir.

“Çocukların sağlıklı kimlik kazanması” konusuna ise, kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla oranda katılmaktadırlar. Bunun sebebi kızların birer anne olarak çocuklarını ve onların geleceklerini erkeklerden daha fazla düşünmeleri olabilir.

“Cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar” konusuna kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla oranda katılmaktadırlar. Ülkemiz şartlarında kızların evlilik öncesi cinsel birlikteliği uygun görmemeleri, evliliğin cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlayacağını düşünmelerine sebep olmuş olabilir.

“Kişilerin özgür davranmasını kısıtlar” yargısına erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla katılmaları erkek öğrencilerin evlendiklerinde özgür yaşamlarının kısıtlanacağını düşünmelerinden olabilir.

“Sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir” görüşüne kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla oranda katılmalarının nedeni, kız öğrencilerin yıllar geçtikçe evliliklerini daha çok benimseyecek ve eşlerine daha çok bağlanacak olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Bir başka konu olan “evlilik giderek eşler arasındaki heyecanı azaltır” konusuna da kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla oranda katılmaktadırlar. Bunun sebebi kız öğrencilerin evlilikte yıllar geçtikçe heyecanın azalacağını erkek öğrencilerde daha fazla düşünmeleri ve hissetmeleri olabilir.

Öğrencilerin evlenmede önemli görülen faktörlere verdikleri cevapların cinsiyetlere göre frekansları ve yüzdeleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Evlenmede Önemli Görülen Faktörlere Verdikleri Cevapların Cinsiyetlere Göre Frekansları Ve Yüzdeleri

Evlenmede Önemli Görülen Faktörler	C	(1) Hiç Önemli Değil		(2) Biraz Önemli		(3) Önemli		(4) Çok Önemli		Toplam Frekans	Toplam Yüzde
		f	%	f	%	f	%	f	%		
Eğitimimi tamamlamam	K	2	.8	6	2.5	57	23.2	180	73.5	245	100
	E	12	4.3	19	6.9	64	23.1	181	65.6	276	100
	T	14	2.7	25	4.8	121	23.2	361	69.3	521	100
Fiziksel olgunluğa erişmem	K	3	1.2	6	2.4	86	35.4	148	61.0	243	100
	E	11	4.0	16	5.8	134	48.7	114	41.0	275	100
	T	14	2.7	22	4.2	220	42.5	262	50.6	518	100
Ekonomik özgürlüğe kavuşmam	K	1	.4	8	3.3	64	25.7	171	68.6	244	100
	E	8	2.9	11	4.0	58	21.1	198	72.0	275	100
	T	9	1.7	19	3.7	122	23.5	369	71.1	519	100
Geleneklere göre uygun yaşa gelmem	K	75	31.0	69	28.5	81	33.5	17	7.0	242	100
	E	78	28.5	99	36.1	64	25.7	33	12.1	274	100
	T	153	29.7	168	32.6	145	28.1	50	9.7	516	100
Sosyal olgunluğa ulaşmam	K	2	.8	16	6.6	109	44.6	117	49.0	244	100
	E	7	2.5	27	9.8	132	48.0	109	39.7	275	100
	T	9	1.7	43	8.3	241	46.4	226	43.5	519	100
Askerlik durumunun ortadan kalkması	K	24	16.0	15	10.0	56	37.3	55	36.6	150	100
	E	22	8.1	53	19.3	88	32.1	111	40.5	274	100
	T	46	10.8	68	16.0	144	34.0	166	39.2	424	100

Tablo 5’de öğrencilerin evlenmede önemli gördüğü faktörlere bakılığında; “ekonomik özgürlüğe kavuşma” konusunu katılımcıların %71.1’i “çok önemli”, %23.5’i “önemli”, “fiziksel olgunluğa erişme” konusunu %50.6’sı “çok önemli”, %42.5’i “önemli”, “eğitimimi tamamlama” konusunu ise katılımcıların %69.3’ü “çok önemli”, %23.2’si “önemli” görmektedirler. Sosyal olgunluğa erişme konusu da katılımcıların büyük çoğunluğu için önemli bulunmuştur.

Buna karşılık kızlar “eğitimimi tamamlama” (kız:%73.5 çok önemli, %23.2 önemli; erkek:%65.6 çok önemli, %23.1 önemli), “ekonomik özgürlüğe kavuşma” (kız:%68.6 çok önemli, %25.7 önemli; erkek:%72.0 çok önemli, %21.0 önemli) ve “sosyal olgunluğa ulaşma” (kız:%49.0 çok önemli, %44.6 önemli; erkek:%48.0 önemli, %39.7 çok önemli) konularını erkek öğrencilerden daha fazla önemli görmektedirler.

Günümüz toplumlarının tamamına yakını kadın ve erkek eşitliğinin benimsemiş toplumlardır. Bu bağlamda kadının önce toplum, daha sonra da ailedeki yeri gittikçe önem kazanmış ve sağlamlaşmıştır. Davidson (1984) ve Osmond (1977) tarafından yapılan çalışmalarda eşler arasındaki güç paylaşımının artmasının evliliklerin mutluluğunu arttırdığı ve boşanma oranlarını düşürdüğü saptanmıştır. Katılımcı kadınların “eğitimimi tamamlamam, ekonomik özgürlüğe kavuşmam ve sosyal olgunluğa ulaşmam” konularını erkeklerden daha önemli bulmaları da artık toplumun değişmez bir parçası olduklarını benimsemelerinden, ailedeki güç paylaşımına ortak olmalarından ve aile mutluluğunu önemli bulmalarından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin evlenmede önemli görülen faktörlere verdikleri cevapların cinsiyetlere göre ortalamaları, standart sapmaları ve t değerleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Evlenmede Önemli Görülen Faktörlere Verdikleri Cevapların Cinsiyetlere Göre Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri

Evlenmede Önemli Görülen Faktörler	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Eğitimimi tamamlamam	Kız Erkek	245 276	3.69 3.50	.558 .807	3.151	.002**
Fiziksel olgunluğa erişmem	Kız Erkek	243 275	3.56 3.28	.609 .747	4.690	.000***
Ekonomik özgürlüğe kavuşmam	Kız Erkek	244 275	3.66 3.62	.562 .701	.676	.499
Geleneklere göre uygun yaşa gelmem	Kız Erkek	242 274	2.17 2.19	.950 .984	.287	.774
Sosyal olgunluğa ulaşmam	Kız Erkek	244 275	3.40 3.25	.649 .733	2.459	.014**
Askerlik durumumun ortadan kalkması	Kız Erkek	150 274	2.95 3.05	1.054 .959	1.034	.302

*: p<.05 **: p<.01 ***: p<.001

Tablo 6’da görüldüğü gibi kızlar ve erkeklerin evlenmede önemli olan faktörlerle ilgili olarak; “fiziksel olgunluğa erişme (p<.001), eğitimimi tamamlama (p<.01), sosyal olgunluğa ulaşma (p<.05)” görüşleri arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır.

Buna karşılık kız ve erkeklerin “ekonomik özgürlüğe kavuşmam, geleneklere göre uygun yaşa gelmem ve askerlik durumumun ortadan kalkması” konularındaki görüşleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür (p>.05).

Tütengil (1978) tarafından İstanbul Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde 1614 katılımcıyla yapılan çalışmada katılımcıların % 68.9’u evlenecek erkeğin iş gücü sahibi olmasını evlilikte “çok önemli”, % 27.2’si askerliğini yapmasını “oldukça önemli” bulduklarını ifade etmişlerdir. Üniversitelerin meslek sahibi olmada en önemli adım olduğu düşünüldüğünde katılımcıların iş gücü sahibi olmak istemesi “eğitimimi

tamamlanamam” yargısıyla paralel olabilir. Bu da her iki çalışmada da kızların ve erkeklerin eğitimlerini tamamlayıp evlenmek istedikleri anlamına gelebilir.

Ayrıca Tütengil (1978)’in yaptığı çalışmada askerlik durumunun ortadan kalkması “oldukça önemli” iken yapılan bu çalışmada askerlik durumunun ortadan kalkması “önemli” düzeyde saptanmıştır. Bunun nedeni ise yıllar geçtikçe bireylerin askerliğe bakış açılarının değişmesi olabilir.

“Fiziksel olgunluğa erişmem ve sosyal olgunluğa ulaşmam” yargılarını kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla oranda “önemli” buldukları saptanmıştır. Bu durum kız öğrencilerin fiziksel gelişmeyi ve sosyal olgunluğa erişmeyi erkek öğrencilerden daha fazla önemsediklerinden ve daha olgun bir insan olarak evlenmek istemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Öğrencilerin evlenecekleri kişide bulunmasını istedikleri durumlarla ilgili sorulara verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı ve ki kare testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Evlenecekleri Kişide Bulunmasını İstedikleri Özelliklerle İlgili Sorulara Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımı ve Ki Kare Testi Sonuçları

Evlenilecek Kişinin Özellikleri	C	Evet		Hayır		Toplam		X ²	p
		f	%	f	%	f	%		
Evlilikte kişiler arasında tahsil farkı olmamalı	K	181	74.2	63	25.8	244	100	22.331	.000***
	E	149	54.2	126	45.8	275	100		
	T	330	63.6	189	36.4	519	100		
Evlilikte erkek daha yüksek tahsilli olmalı.	K	64	26.0	182	74.0	246	100	.035	.852
	E	73	26.7	200	73.3	273	100		
	T	137	26.4	382	73.6	519	100		
Evlilikte kadın daha yüksek tahsilli olmalı	K	9	3.7	235	96.3	244	100	.037	.848
	E	11	4.0	263	96.0	274	100		
	T	20	3.9	498	96.1	518	100		
Evlilikte kişiler arasında tahsil farkı önemli değil.	K	103	42.2	141	57.8	244	100	14.772	.000***
	E	162	59.1	112	40.9	274	100		
	T	265	51.2	253	48.8	518	100		
Evlenecek kişilerin bağımsız kendi geliri olmalı	K	219	89.0	27	11.0	246	100	32.009	.000***
	E	187	68.5	86	31.5	273	100		
	T	406	78.2	113	21.6	519	100		
Evlilikte erkeğin geliri daha yüksek olmalı.	K	100	40.7	146	59.3	246	100	1.690	.194
	E	126	46.3	146	53.7	272	100		
	T	226	43.6	292	56.4	518	100		
Evlilikte kadının geliri daha yüksek olmalı.	K	6	2.5	236	97.5	242	100	3.011	.083
	E	15	5.5	257	94.5	272	100		
	T	21	4.1	493	95.9	514	100		
Evlenecek kişiler arasında yaş farkı olmamalı.	K	36	14.8	207	85.2	243	100	12.200	.000***
	E	75	27.5	198	72.5	273	100		
	T	111	21.5	405	78.5	516	100		
Evlilikte erkek daha yaşlı olmalı	K	122	50.0	122	50.0	244	100	1.570	.210
	E	121	44.5	151	55.5	272	100		
	T	243	47.1	273	52.9	516	100		
Evlilikte kadın daha yaşlı olmalı.	K	14	5.8	229	94.2	243	100	.049	.824
	E	17	6.2	256	93.8	273	100		
	T	31	6.0	485	94.0	516	100		
Evlilikte yaş farkı önemli değil	K	133	54.7	110	45.3	243	100	2.725	.099
	E	169	61.9	104	38.1	273	100		
	T	302	58.5	214	41.5	516	100		
Evleneceğim kişi güzel, yakışıklı olmalı.	K	141	58.0	102	42.0	243	100	5.514	.019*
	E	185	68.0	87	32.0	272	100		
	T	326	63.3	189	36.7	515	100		
Evleneceğim kişi şöhret sahibi olmalı.	K	18	7.5	223	92.5	241	100	2.200	.138
	E	12	4.4	261	95.6	273	100		
	T	30	5.8	484	94.2	514	100		
Evleneceğim kişi köklü bir aileden olmalı.	K	70	28.7	174	71.3	244	100	1.409	.235
	E	65	24.1	205	75.9	270	100		
	T	135	26.3	379	73.7	514	100		
Evleneceğim kişi sanata ilgi duyan biri olmalı	K	157	63.8	89	36.2	246	100	11.649	.001***
	E	132	48.9	138	51.1	270	100		
	T	289	56.0	227	44.0	516	100		
Evleneceğim kişi iyi bir meslek sahibi olmalı	K	219	89.4	26	10.6	245	100	73.469	.000***
	E	151	55.3	122	44.7	273	100		
	T	370	71.4	148	28.6	518	100		
Evleneceğim kişi çalışkan, becerikli olmalı.	K	235	95.9	10	4.1	245	100	10.115	.001***
	E	241	88.3	32	11.7	273	100		
	T	476	91.9	42	8.1	518	100		
Evleneceğim kişi dinin gereklerini yerine getiren kişi olmalı	K	177	72.8	66	27.2	243	100	7.118	.008**
	E	168	61.8	104	38.2	272	100		
	T	345	67.0	170	33.0	515	100		

Tablo 7'nin Devamı:

Evlenilecek Kişinin Özellikleri	C	Evet		Hayır		Toplam		X ²	p
		f	%	f	%	f	%		
Evleneceğim kişi bilgili, kültürlü olmalı	K	243	99.2	2	.8	245	100	9.700	.002**
	E	259	94.2	16	5.8	275	100		
	T	502	96.5	18	3.5	520	100		
Evleneceğim kişi hoşgörülü olmalı	K	242	98.0	5	2.0	247	100	.031	.859
	E	271	98.2	5	1.8	276	100		
	T	513	98.1	10	1.9	523	100		
Evleneceğim kişi cana yakın olmalı	K	244	99.2	2	.8	246	100	3.011	.083
	E	268	97.1	8	2.9	276	100		
	T	512	98.1	10	1.9	522	100		
Evleneceğim kişi dürüst olmalı	K	243	98.8	3	1.2	246	100	1,225	.268
	E	267	97.4	7	2.6	274	100		
	T	510	98.1	10	1.9	520	100		
Evleneceğim kişi daha önce evlenmemiş olmalı	K	175	71.4	70	28.6	245	100	.468	.494
	E	184	68.7	84	31.3	268	100		
	T	359	70.0	154	30.0	513	100		
Evleneceğim kişinin ailesinin sosyo-eko. yapısı iyi olmalı	K	156	64.5	86	35.5	242	100	20.582	.000***
	E	120	44.4	150	55.6	270	100		
	T	276	53.9	236	46.1	512	100		
Evleneceğim kişi bakir ya da bakire olmalı.	K	137	56.1	107	43.9	244	100	11.812	.001***
	E	193	70.7	80	29.3	273	100		
	T	330	63.8	187	36.2	517	100		

*: p<.05

**: p<.01

***: p<.001

Tablo 7'ye görüldüğü gibi kızların ve erkeklerin tamamına yakınının evlenecekleri kişide bulunmasını istedikleri özellikler: “Evleneceğim kişi cana yakın olmalı (Evet: % 98.1, Hayır: %1.9), evleneceğim kişi hoşgörülü olmalı (Evet: % 98.1, Hayır: %1.9), evleneceğim kişi dürüst olmalı (Evet: % 98.1, Hayır: %1.9), evleneceğim kişi bilgili, kültürlü olmalı (Evet: % 96.5, Hayır: %3.5) ve evleneceğim kişi çalışkan, becerikli olmalı (Evet: %91.9, Hayır: %8.1)” olarak saptanmıştır.

Kadınların evleneceği kişinin iyi bir meslek sahibi olması (%89.4), bağımsız kendi geliri olması (%89.0), dinin gereklerini yerine getiren bir kişi olması (%72.8) ve evlilikte kişiler arasında tahsil farkı olmaması (%74.2) özelliklerini erkeklerden daha fazla istediği sonucuna varılmıştır.

Evlilikte kadın daha yüksek tahsilli olmalı (K: %96.3, E: 96.0), evlilikte kadın daha yaşlı olmalı (K:%94.2, E:%93.8) ve evleneceğim kişi şöhret sahibi olmalı (K:%92.5, E: %92.6) konularına kadınların ve erkeklerin büyük çoğunluğu “hayır” cevabı vermişlerdir.

İstatistiki anlamda bakıldığında ise; evlilikte kişiler arasında tahsil farkı olmamalı, evlilikte kişiler arasında tahsil farkı önemli değil, evlenecek kişilerin bağımsız kendi geliri olmalı, evlenecek kişiler arasında yaş farkı olmamalı, evleneceğim kişi güzel, yakışıklı olmalı, evleneceğim kişi sanata ilgi duyan biri olmalı, evleneceğim kişi iyi bir meslek sahibi olmalı, evleneceğim kişi çalışkan, becerikli olmalı, evleneceğim kişi dinin gereklerini yerine getiren bir kişi olmalı, evleneceğim kişi bilgili, kültürlü olmalı, evleneceğim kişinin ailesinin sosyo-ekonomik yapısı iyi olmalı ve evleneceğim kişi bakir ya da bakire olmalı konularında kızlar ve erkeklerin cevapları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < .05$).

Strauss (1974)'un yaptığı araştırmada kadınların %40.5'i ve erkeklerin %35.5'i kendilerinin öğrenim düzeyi ile eş adaylarının öğrenim düzeyi arasında belirli bir fark olan kimse ile evlenmeyeceklerini belirtmişlerdir. Yine aynı araştırmada kadınların %13.5'i ve erkeklerin %21.9'unun normalin altında güzellikte ve yakışıklılıkta yani çirkin bir kimse ile evlenmeyeceklerini belirtmişlerdir. Yapılan bu araştırmada da kızlar ve erkekler arasında “evlilikte kişiler arasında tahsil farkı önemli değil” konusunda anlamlı farklılık saptanmıştır ve çalışmalarda benzer sonuçlar çıkmıştır. Kadınlar erkeklerden daha fazla tahsil farkı olmamasını istemektedir. Bunun nedeni teknoloji çağında olan dünyada artık kız erkek ayrımının olmaması ve kadın ve erkeğin her alanda eşit olması olabilir. “Evleneceğim kişi güzel, yakışıklı olmalı” konusunda da kızlar ve erkekler arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Fakat bu konuda erkekler kızlardan daha fazla “evet” cevabı vermişler (E: %68.0, K: %58.0) ve erkekler evleneceği kişinin güzel, yakışıklı olmasını kızlardan daha çok istemişlerdir. Erkeklerin bu cevabı vermeleri eşlerinin güzelliğinin erkekler için kızlardan daha önemli olduğunu gösterebilir.

“Evlenecek kişilerin bağımsız kendi geliri olmalı” konusuna katılımcıların %78.2'sinin “evet” cevabını vermeleri ve evlenilecek kişinin iyi bir meslek sahibi olmasını istemeleri (iyi bir mesleğin gelirin de iyi olacağı düşünüldüğünde) katılımcıların evlilikte yıllar ilerledikçe yaşanabilecek maddi sıkıntılarla karşılaşmamak ve buna bağlı olarak evlilik sorunları yaşamak istememelerinden kaynaklanabilir.

Evlenilecek kişinin bilgili, kültürlü ve sanata ilgi duyan biri olmasını kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla oranda istemişlerdir. Kız öğrencilerin bilgili, kültürlü ve sanata ilgi duyan biriyle evlenmek istemeleri yaşadığımız toplumlarda modern insana verilen değerin yüksek olması ve kız öğrencilerin daha modern bir eşle evlenmek istemelerinden kaynaklanabilir.

Kız öğrencilerin evleneceği kişinin çalışkan, becerikli olmasını erkek öğrencilerden daha fazla oranda istemişlerdir. Bunu nedeni kızların elinden her iş gelen ve çalışarak hayatın zorluklarını aşabilen bir eş istemelerinden kaynaklanabilir.

“Evlenecek kişiler arasında yaş farkı olmamalı” yargısına kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla oranda “hayır” cevabı vermişler ve evlenecek kişiler arasında yaş farkı olmasını erkek öğrencilerden daha fazla oranda istemişlerdir. Buna göre kız öğrenciler evlilikte yaş farkı büyük olan bireyin daha olgun olabileceğini ve evlilikte hayatın zorluklarıyla daha kolay başa çıkabileceğini düşünmüş olabilirler.

“Evleneceğim kişi bakir ya da bakire olmalı” yargısına erkek öğrencilerin büyük çoğunluğunun “evet” cevabını verdikleri saptanmıştır. Bekaret toplumdan topluma değişen bir olgudur. Toplamların geleneksel yapıları, inanç ve düşünceleri bekaret anlayışını değişik şekillerde etkilemektedir. Öyle ki bekaret bazı toplumlarda önemini kaybetmişken, bazı toplumlarda ise bizim toplumumuzda olduğu gibi namus olgusuyla eşdeğer tutulmaktadır. Erkek öğrencilerin “evleneceğim kişi bakir ya da bakire olmalı” yargısına kız öğrencilerden daha yüksek oranda katılıyor olmaları bekareti namus olgusuyla eşdeğer tutmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmı evleneceği kişinin dinin gereklerini yerine getiren bir kişi olmasını istemektedirler. Bunun nedeni, katılımcıların tamamına yakın bir kısmı Müslüman olan bir ülkede yaşayan bireyler olmaları ve kedilerinin de büyük olasılıkla Müslüman bireyler olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Öğrencilerin evliliğe engel olabilecek durumlarla ilgili sorulara verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı ve ki kare testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Evliliğe Engel Olabilecek Durumlarla İlgili Sorulara Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımı ve Ki Kare Testi Sonuçları

Evliliğe Engel Durumlar		Evet		Hayır		Toplam		X ²	p
		f	%	f	%	f	%		
Eşlerden birinin din farklılığı	K	137	56.6	105	43.4	242	100	9.669	.002**
	E	118	42.9	157	57.1	275	100		
	T	255	49.3	262	50.7	517	100		
Eşlerden birinin mezhep farklılığı	K	97	39.6	148	60.4	245	100	9.102	.003**
	E	74	27.1	199	72.9	273	100		
	T	171	33.0	347	67.0	518	100		
Eşlerden birinin ülke (uyruk) farklılığı	K	82	33.7	161	66.3	243	100	18.212	.000***
	E	48	17.5	227	82.5	275	100		
	T	130	25.1	388	74.9	518	100		
Eşlerden birinin yakın akraba olması	K	201	82.0	44	18.0	245	100	5.366	.021*
	E	200	73.5	72	26.5	272	100		
	T	401	77.6	116	22.4	517	100		
Eşlerden birinin aynı cinsten olması	K	216	91.1	21	8.9	237	100	.754	.385
	E	238	88.8	30	11.2	268	100		
	T	454	89.9	51	10.1	505	100		
Eşlerden birinin devamlı tedavi gerektiren hastalığını olması	K	101	41.7	141	58.3	242	100	.633	.426
	E	123	45.2	149	54.8	272	100		
	T	224	43.6	290	56.4	514	100		
Eşlerden birinin herhangi bir suçtan dolayı hüküm giymiş olması	K	174	71.6	69	28.4	243	100	16.191	.000***
	E	148	54.4	124	45.6	272	100		
	T	322	62.5	193	37.5	515	100		
Eşlerden birinin işsiz olması	K	163	66.8	81	33.2	244	100	103.107	.000***
	E	61	22.4	211	77.6	272	100		
	T	224	43.4	292	56.6	516	100		
Eşlerden birinin büyük borç altında olması	K	158	65.0	85	35.0	243	100	24.425	.000***
	E	112	41.5	158	58.5	270	100		
	T	270	52.6	243	47.4	513	100		
Eşlerden birinin daha önce evlenip boşanmış olması	K	133	54.3	112	45.7	245	100	4.130	.042*
	E	171	63.1	100	36.9	271	100		
	T	304	58.9	212	41.1	516	100		
Eşlerden birinin bedensel özrü olması	K	107	44.4	134	55.6	241	100	1.107	.293
	E	131	49.1	136	50.9	267	100		
	T	238	46.9	270	53.1	508	100		
Eşlerden birinin çeşitli nedenlerle çocuk sahibi olamaması	K	81	33.1	164	66.9	245	100	2.134	.144
	E	106	39.3	164	60.7	270	100		
	T	187	36.3	328	63.7	515	100		
Eşlerden birinin evliliğin sorumluluğundan korkması	K	195	79.9	49	20.1	244	100	1.655	.198
	E	206	75.2	68	24.8	274	100		
	T	401	77.4	117	22.6	518	100		
Eşlerden birinin cimri, savurgan olması	K	180	73.2	66	26.8	246	100	.045	.832
	E	202	74.0	71	26.0	273	100		
	T	382	73.6	137	26.4	519	100		
Eşlerden birinin umursamaz olması	K	212	86.5	33	13.5	245	100	.004	.951
	E	235	86.7	36	13.3	271	100		
	T	447	86.6	69	13.4	516	100		
Eşlerden birinin asabi, sinirli, hırçın olması	K	195	81.3	45	18.8	240	100	3.648	.056
	E	198	74.2	69	25.8	267	100		
	T	393	77.5	114	22.5	507	100		

*: p<.05

**: p<.01

***: p<.001

Tablo 8'e bakıldığında "eşlerden birinin aynı cinsten olması (%89.9)", "eşlerden birinin umursamaz olması (%86.7)", "eşlerden birinin yakın akraba olması (%77.6)", "eşlerden birinin asabi, sinirli, hırçın olması (%77.5)" ve "eşlerden birinin evliliğin sorumluluğundan korkması (%77.4)" yargılarının kızlar ve erkeklerin çoğunluğu tarafından evliliğe engel bir durum olarak görüldüğü saptanmıştır. "Eşlerden birinin ülke (uyruk) farklılığı (%74.9)", "eşlerden birinin mezhep farklılığı (%67.0)" ve "eşlerden birinin çeşitli nedenlerle çocuk sahibi olamaması" durumlarının ise kız ve erkek katılımcıların çoğunluğu tarafından evliliğe engel olarak görülmediği anlaşılmaktadır. "Eşlerden birinin din farklılığı", "eşlerden birinin büyük borç altında olması" ve "eşlerden birinin bedensel özürlü olması" konularında kız ve erkek öğrenciler birbirlerine yakın "evet ve hayır" cevapları vermişlerdir.

Eşlerden birinin yakın akraba olması kızların %82.0'ı tarafından, erkeklerin ise %73.5'i tarafından evliliğe engel bir durum olarak görülmüştür. Yani kızlar yakın akraba evliliklerini istememektedirler. Eşlerden birinin ülke (uyruk) farklılığı konusunu ise erkekler (%82.5) kızlardan (%66.3) daha fazla oranda evliliğe engel olarak görmemektedirler.

İstatistik anlamda evliliğe engel durumlara ile cinsiyet arasında "eşlerden birinin din farklılığı ($p<.002$), eşlerden birinin mezhep farklılığı ($p<.003$), eşlerden birinin ülke (uyruk) farklılığı ($p<.000$), eşlerden birinin yakın akraba olması ($p<.021$), eşlerden birinin herhangi bir suçtan dolayı hüküm giymiş olması ($p<.000$), eşlerden birinin işsiz olması ($p<.000$), eşlerden birinin büyük borç altında olması ($p<.000$) ve eşlerden birinin daha önce evlenip boşanmış olması ($p<.042$)" konularında kız ve erkek öğrencilerin cevapları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Tablodaki diğer konularda evliliğe engel durumlar ile cinsiyet arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Strauss (1974)'un yaptığı araştırmada erkeklerin %65.5, kadınların %49.7'si başka ırktan biriyle evlenmeyeceklerini ve kadınların %42.5, erkeklerin %41.6'sı başka dinden olan biriyle evlenmeyeceklerini belirtmişlerdir. Eşlerden birinin din

farklılığı her iki çalışmada da katılımcıların yarıya yakını tarafından evliliğe engel olarak görülmüştür.

Başka ırktan biriyle evlenmeyi Strauss (1974)'un yaptığı çalışmaya katılanlar onaylamazken, yapılan bu çalışmada “başka ırktan biriyle evlenmek” katılımcıların çoğunluğu tarafından evliliğe engel bir durum olarak görülmemiştir.

Yapılan çalışmada mezhep farklılığının katılımcıların çoğuna göre evliliğe engel olmadığı saptanmıştır. Din ve mezhep farklılıklarının evliliğe engel olarak görülmemesi ülkemizdeki din ve mezheplerin bir arada hoşgörü ve saygıyla yaşamasından kaynaklanıyor olabilir.

“Eşlerden birinin işsiz olması ve eşlerden birinin büyük borç altında olması” yargıları katılımcıların yarıya yakını için evliliğe engel olan bir durum olurken, katılımcıların diğer yarısı için evliliğe engel bir durum olarak gözükmemektedir. Bu durumda eşinin işsiz olmasının ve büyük borç altında olmasının evliliğe engel bir durum olmadığını düşünen öğrenciler, işsizliği ve borçlu olmayı her ne koşulda olursa olsun yine de istedikleri kişiyle evlenmek istediklerinden kabullenmiş olabilirler.

Öğrencilerin evlilikle ilgili verilen yargılara verdikleri cevapların sınıflara göre frekansları ve yüzdeleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Evlilikle İlgili Verilen Yargılara Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Frekansları Ve Yüzdeleri

Evliliğe ilişkin görüşler	S	(1) Kesinlikle Katılmıyorum		(2) Katılmıyorum		(3) Katılıyorum		(4) Tamamen Katılıyorum		Toplam frekans	Toplam yüzde
		f	%	f	%	f	%	f	%		
Neslin devamını sağlar	1	14	5,4	21	8,2	129	50,2	93	36,2	257	100
	4	17	6,5	19	7,3	125	48,1	99	38,1	260	100
	T	31	6.0	40	7.7	254	49.1	192	37.1	517	100
Daha düzenli ve rahat bir hayat sağlar.	1	17	6,6	31	12,0	140	54,1	71	27,4	259	100
	4	8	3,1	22	8,4	163	62,2	69	26,3	262	100
	T	25	4.8	53	10.2	303	58.2	140	26.9	521	100
Cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar	1	14	5,5	28	10,9	133	52,0	81	31,6	256	100
	4	13	5,0	26	10,1	121	46,9	98	38,0	258	100
	T	27	5.3	54	10.5	254	49.4	179	4.8	514	100
Din emrettiği için olmalıdır	1	77	30,1	63	24,6	75	29,3	41	16,0	256	100
	4	81	31,2	66	25,4	78	30,0	35	13,5	260	100
	T	158	30.6	129	25.0	153	29.7	76	14.7	516	100
Gelenek olduğu için olmalıdır	1	99	38,4	95	36,8	47	18,2	17	6,6	258	100
	4	106	40,9	92	35,5	51	19,7	10	3,9	259	100
	T	205	39.7	187	36.2	98	19.0	27	5.2	517	100
Toplumun değer yargılarına uygun olduğu için yapılmalıdır	1	58	22,9	82	32,4	89	35,2	24	9,5	253	100
	4	61	23,3	77	29,4	94	35,9	30	11,5	262	100
	T	119	23.1	159	30.9	183	35.5	54	10.5	515	100
Aile kurumunu devam ettirmek için yapılmalıdır	1	25	9,8	59	23,0	123	48,0	49	19,1	256	100
	4	29	11,1	47	18,0	127	48,7	58	22,2	261	100
	T	54	10.4	106	20.5	250	48.4	107	20.7	517	100
Çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır	1	15	5,8	26	10,1	105	40,9	111	43,2	257	100
	4	12	4,6	21	8,0	101	38,7	127	48,7	261	100
	T	27	5.2	47	9.1	206	39.8	238	45.9	518	100
Yasal haklara sahip olmak için yapılmalıdır.	1	80	31,5	101	39,8	49	19,3	24	9,4	254	100
	4	86	33,1	85	32,7	62	23,8	27	10,4	260	100
	T	166	32.3	186	36.2	111	21.6	51	9.9	514	100
Hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır.	1	11	4,3	14	5,4	81	31,5	151	58,8	257	100
	4	6	2,3	6	2,3	83	31,8	166	63,6	261	100
	T	17	3.3	20	3.9	164	31.7	317	61.2	518	100
Evlilik öncesi flört dönemi olmalıdır.	1	16	6,3	20	7,8	90	35,3	129	50,6	255	100
	4	12	4,6	26	10,0	99	37,9	124	47,5	261	100
	T	28	5.4	46	8.9	189	36.6	253	49.0	516	100

Tablo 9'un Devamı:

Evliliğe ilişkin görüşler	S	(1) Kesinlikle Katılmıyorum		(2) Katılmıyorum		(3) Katılıyorum		(4) Tamamen Katılıyorum		Toplam frekans	Toplam yüzde
		f	%	f	%	f	%	f	%		
Evlilik öncesinde cinsel birliktelik olmalıdır.	1	87	34,3	82	32,3	54	21,3	31	12,2	254	100
	4	86	33,2	85	32,8	61	23,6	27	10,4	259	100
	T	173	33,7	167	32,6	115	22,4	58	11,3	513	100
Ailemin de onaylayacağı biri olmalıdır.	1	16	6,3	34	13,3	124	48,4	82	32,0	256	100
	4	11	4,2	31	11,8	141	53,6	80	30,4	263	100
	T	27	5,2	65	12,5	265	51,1	162	31,2	519	100
Evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder.	1	12	4,7	11	4,3	84	32,8	149	58,2	256	100
	4	6	2,3	8	3,1	79	30,4	167	64,2	260	100
	T	18	3,5	19	3,7	163	31,6	316	61,2	516	100
Sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir	1	9	3,5	25	9,8	95	37,3	126	49,4	255	100
	4	4	1,6	26	10,1	116	45,0	112	43,4	258	100
	T	13	2,5	51	9,9	211	41,1	238	46,4	513	100
Evlenden önce birinci sırada olan anne-babanın yerini evlendikten sonra eş alır.	1	24	9,4	84	33,1	102	40,2	44	17,3	254	100
	4	29	11,2	86	33,3	110	42,6	33	12,8	258	100
	T	53	10,4	170	33,2	212	41,4	77	15,0	512	100
Mesleki gelişmeyi engelleyebilir	1	60	23,4	130	50,8	58	22,7	8	3,1	256	100
	4	68	26,2	110	42,3	70	26,9	12	4,6	260	100
	T	128	24,8	240	46,5	128	24,8	20	3,9	516	100
Sevgiyi azaltır.	1	95	36,7	131	50,6	31	12,0	2	,8	259	100
	4	106	40,8	125	48,1	21	8,1	8	3,1	260	100
	T	201	38,7	256	49,3	52	10,0	10	1,9	519	100
Saygıyı azaltır.	1	112	43,2	116	44,8	24	9,3	7	2,7	259	100
	4	112	43,1	119	45,8	21	8,1	8	3,1	260	100
	T	224	43,2	235	45,3	45	8,7	15	2,9	519	100
Giderek eşler arasındaki heyecanı azaltır.	1	60	23,3	112	43,4	70	27,1	16	6,2	258	100
	4	61	23,5	107	41,2	78	30,0	14	5,4	260	100
	T	121	23,4	219	42,3	148	28,6	30	5,8	518	100
Anne, baba ve kardeşlerden uzaklaştırır.	1	68	26,3	130	50,2	52	20,1	9	3,5	259	100
	4	68	26,2	117	45,0	65	25,0	10	3,8	260	100
	T	136	26,2	247	47,6	117	22,5	19	3,7	519	100
Kişilerin özgür davranmasını kısıtlar	1	44	17,0	85	32,8	103	39,8	27	10,4	259	100
	4	38	14,5	84	32,1	115	43,9	25	9,5	262	100
	T	82	15,7	169	32,4	218	41,8	52	10,0	521	100

S: Sınıf 1: 1. Sınıf 4: 4. Sınıf T: Toplam

Tablo 9'a bakıldığında evlilik ile ilgili verilen yargılardan “hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır (tamamen katılıyorum %61.2, katılıyorum %31.7)”, “evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder (tamamen katılıyorum %61.2, katılıyorum %31.7)”, “sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir (tamamen katılıyorum %46.4, katılıyorum %41.1)”, “çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır (tamamen katılıyorum %45.9, katılıyorum %39.8)”, “evlilik öncesi flört dönemi olmalıdır (tamamen katılıyorum %49.0, katılıyorum %36.6)” ve “ailemin de onaylayacağı biri olmalıdır (katılıyorum %51.1, tamamen katılıyorum %31.2)” yargılarına 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin yüksek oranda katıldığı saptanmıştır. Yine evlilikle ilgili “saygıyı azaltır (katılmıyorum %49.3, kesinlikle katılmıyorum %43.2)”, “sevgiyi azaltır (katılmıyorum %49.3, kesinlikle katılmıyorum %38.7)” ve “anne baba ve kardeşlerden uzaklaştırır (katılmıyorum %47.6, kesinlikle katılmıyorum %26.2)” yargılarına araştırmaya katılan 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin yüksek oranda katılmadığı saptanmıştır. Ayrıca “hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır ve evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder” yargılarına 4.sınıflar 1.sınıflardan daha fazla katılmaktadırlar. Katılımcıların yarısından fazlasının evlilik gelenek olduğu için olmalıdır (katılmıyorum %39.7, kesinlikle katılmıyorum %36.2) görüşüne yüksek oranda katılmadığı saptanmıştır.

1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin “evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder ve sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir” yargılarına tamamen katılıyor olmaları eşlerin birbirleriyle olan iyi iletişimlerinden, Osmond (1977)’un araştırma sonuçlarında olduğu gibi karar vermede birlikte davrandıklarından ve kararlarında herhangi biri baskın olmadan uzlaşmalarından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin evlilikle ilgili verilen yargılara verdikleri cevapların sınıflara göre ortalamaları, standart sapmaları ve t değerleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin Evlilikle İlgili Verilen Yargılara Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri

Evliliğe ilişkin görüşler	Sınıf	n	Ort.	ss	t	p
Neslin devamını sağlar	1 4	257 260	3.17 3.18	.797 .829	.080	.936
Daha düzenli ve rahat bir hayat sağlar.	1 4	259 262	3.02 3.12	.811 .676	1.455	.146
Cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar.	1 4	256 258	3.10 3.18	.798 .808	1.138	.256
Din emrettiği için olmalıdır.	1 4	256 260	2.31 2.26	1.068 1.043	.590	.556
Gelenek olduğu için olmalıdır.	1 4	258 259	1.93 1.86	.910 .863	.838	.402
Toplunun değer yargılarına uygun olduğu için yapılmalıdır	1 4	253 262	2.31 2.35	.931 .963	.512	.609
Aile kurumunu devam ettirmek için yapılmalıdır.	1 4	256 261	2.77 2.82	.872 .904	.695	.487
Çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır.	1 4	257 261	3.21 3.31	.851 .809	1.373	.170
Yasal haklara (miras, mal,mülk) sahip olmak için yapılmalıdır	1 4	254 260	2.07 2.12	.941 .987	.569	.569
Hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır.	1 4	257 261	3.45 3.57	.784 .657	1.882	.060
Evlilik öncesi flört dönemi olmalıdır.	1 4	255 261	3.30 3.28	.864 .825	.248	.804
Evlilik öncesinde cinsel birliktelik olmalıdır.	1 4	254 259	2.11 2.11	1.017 .988	.025	.980
Ailemin de onaylayacağı biri olmalıdır.	1 4	256 263	3.06 3.10	.838 .762	.571	.568
Evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder.	1 4	256 260	3.45 3.57	.785 .669	1.871	.062
Sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir.	1 4	255 258	3.33 3.30	.794 .712	.348	.728
Evlenmeden önce birinci sırada olan anne-babanın yerini evlendikten sonra eş alır.	1 4	254 258	2.65 2.57	.875 .854	1.097	.273
Mesleki gelişmeyi engelleyebilir.	1 4	256 260	2.05 2.10	.765 .841	.640	.523
Sevgiyi azaltır.	1 4	259 260	1.77 1.73	.682 .737	.541	.589
Saygıyı azaltır.	1 4	259 260	1.71 1.71	.744 .744	.042	.966
Giderek eşler arasındaki heyecanı azaltır.	1 4	258 260	2.16 2.17	.853 .850	.137	.891
Anne, baba ve kardeşlerden uzaklaştırır.	1 4	259 260	2.01 2.07	.778 .815	.825	.410
Kişilerin özgür davranmasını kısıtlar.	1 4	259 262	2.44 2.48	.893 .856	.632	.528

*: p<.05

**: p<.01

***: p<.001

Evlilikle ilgili Tablo 10’da verilen yargılara katılma durumuna bakıldığında 1.sınıf öğrencileri ile 4.sınıf öğrencilerinin verdikleri cevapların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Bu durum üniversite 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin evlilik konusundaki düşüncelerinin benzer olduğunu göstermektedir. Buna göre 4 yıllık üniversite eğitiminin öğrencilerin evliliğe ilişkin görüşlerinde herhangi bir değişiklik yaratmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin evlenmede önemli görülen faktörlere verdikleri cevapların sınıflara göre frekansları ve yüzdeleri Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin Evlenmede Önemli Görülen Faktörlere Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Frekansları Ve Yüzdeleri

Evlenmede Önemli Görülen Faktörler	S	(1) Hiç Önemli Değil		(2) Biraz Önemli		(3) Önemli		(4) Çok Önemli		Toplam Frekans	Toplam Yüzde
		f	%	f	%	f	%	f	%		
Eğitimimi tamamlamam	1	6	2.3	13	5.0	59	22.9	180	69.8	258	100
	4	8	3.0	12	4.6	62	23.6	181	68.8	263	100
	T	14	2.7	25	4.8	121	23.2	361	69.3	521	100
Fiziksel olgunluğa erişmem	1	4	1.6	10	3.9	111	43.4	131	51.2	256	100
	4	10	3.8	12	4.6	109	41.6	131	50.0	262	100
	T	14	2.7	22	4.2	220	42.5	262	50.6	518	100
Ekonomik özgürlüğe kavuşmam	1	3	1.2	12	4.7	60	23.4	181	70.7	256	100
	4	6	2.3	7	2.7	62	23.6	188	71.5	263	100
	T	9	1.7	19	3.7	122	23.5	369	71.1	519	100
Geleneklere göre uygun yaşa gelmem	1	71	27.8	94	36.9	62	24.3	28	11.0	255	100
	4	82	31.4	74	28.4	83	31.8	22	8.4	261	100
	T	153	29.7	168	32.6	145	28.1	50	9.7	516	100
Sosyal olgunluğa ulaşmam	1	4	1.6	17	6.6	118	45.9	118	45.9	257	100
	4	5	1.9	26	9.9	123	46.9	108	41.2	262	100
	T	9	1.7	43	8.3	241	46.4	226	43.5	519	100
Askerlik durumunun ortadan kalkması	1	16	7.8	36	17.6	68	33.3	84	41.2	204	100
	4	30	13.6	32	14.5	76	34.5	82	37.3	220	100
	T	46	10.8	68	16.0	144	34.0	166	39.2	424	100

Tablo 11'e bakıldığında “ekonomik özgürlüğe kavuşma (çok önemli %71.1, önemli %23.5)”, “fiziksel olgunluğa erişme (çok önemli %50.6, önemli %42.5)”, “eğitimi tamamlama (çok önemli %69.3, önemli %23.2)” ve “sosyal olgunluğa ulaşma (önemli %46.5, çok önemli %43.5)” faktörlerinin 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencileri tarafından evlenmede yüksek oranda önemli görüldüğü saptanmıştır.

Evlenmede önemli görülen faktörlerden “askerlik durumunun ortadan kalkması” yargısını 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin yüksek oranda önemli bulduğı saptanmıştır (çok önemli %39.2, önemli %34.0).

Tütengil (1978) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların %27.2'si askerliği yapmış olmanın oldukça önemli olduğu belirtmişlerdir. Yapılan bu çalışmada da askerliği yapmış olmanın yüksek oranda önemli olduğu ortaya çıkmıştır. İnsanların en verimli ve hayatın geri kalanının şekillenmesinde önemli olayların oluştuğı, yirmili yaşlarda asker olmaları, askerliği evliliğe engel olarak görmelerine ve askerlik durumunun ortadan kalkması gerektiğini düşünmelerine neden olabilir.

Öğrencilerin evlenmede önemli görülen faktörlere verdikleri cevapların sınıflara göre ortalamaları, standart sapmaları ve t değerleri Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin Evlenmede Önemli Görülen Faktörlere Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve t Değerleri

Evlenmede Önemli Görülen Faktörler	Sınıf	n	Ort.	ss	t	p
Eğitimimi tamamlamam	1 4	258 263	3.60 3.58	.694 .720	.307	.759
Fiziksel olgunluğa erişmem	1 4	256 262	3.44 3.38	.648 .747	1.033	.302
Ekonomik özgürlüğe kavuşmam	1 4	256 263	3.64 3.64	.630 .649	.104	.917
Geleneklere göre uygun yaşa gelmem	1 4	255 261	2.18 2.17	.965 .971	.140	.889
Sosyal olgunluğa ulaşmam	1 4	257 262	3.36 3.27	.677 .717	1.422	.156
Askerlik durumumun ortadan kalkması	1 4	204 220	3.08 2.95	.949 1.033	1.283	.200

Tablo 12'ye göre; 1. sınıf ve 4. sınıfta okuyan öğrenciler arasında evlilikle ilgili “eğitimimi tamamlamam, fiziksel olgunluğa erişmem, ekonomik özgürlüğe kavuşmam, geleneklere göre uygun yaşa gelmem, sosyal olgunluğa ulaşmam ve askerlik durumumun ortadan kalkması” durumlarına ne derece katıldıklarına dair verilen cevaplar arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. ($p>.05$)

Tablodaki “eğitimimi tamamlamam, fiziksel olgunluğa erişmem, ekonomik özgürlüğe kavuşmam, geleneklere göre uygun yaşa gelmem, sosyal olgunluğa ulaşmam ve askerlik durumumun ortadan kalkması” konularının öğrencilerin büyük çoğunluğu için “önemli” olması 4.sınıf öğrencilerinin bu konularda hala 1. sınıfta düşündükleri gibi düşündüğünü, üniversite hayatının bu görüşlere herhangi bir etki etmediğini gösterebilir.

Öğrencilerin evlenecekleri kişide bulunmasını istedikleri özelliklerle ilgili sorulara verdikleri cevapların sınıflara göre dağılımı ve ki-kare testi sonuçları Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13: Öğrencilerin Evlenecekleri Kişide Bulunmasını İstedikleri Özelliklerle İlgili Sorulara Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Dağılımı ve Ki Kare Testi Sonuçları

Evlenilecek Kişinin Özellikleri	S	Evet		Hayır		Toplam		X ²	p
		f	%	f	%	f	%		
Evlilikte kişiler arasında tahsil farkı olmamalı	1	158	61.5	99	38.5	257	100	.974	.324
	4	172	65.6	90	34.4	262	100		
	T	330	63.6	189	36.4	519	100		
Evlilikte erkek daha yüksek tahsilli olmalı.	1	60	23.3	197	76.7	257	100	2.439	.118
	4	77	29.4	185	70.6	262	100		
	T	137	26.4	382	73.6	519	100		
Evlilikte kadın daha yüksek tahsilli olmalı	1	13	5.0	245	95.0	258	100	1.921	.166
	4	7	2.7	253	97.3	260	100		
	T	20	3.9	498	96.1	518	100		
Evlilikte kişiler arasında tahsil farkı önemli değil.	1	136	52.9	121	47.1	257	100	.632	.427
	4	129	49.4	132	50.6	261	100		
	T	265	51.2	253	48.8	518	100		
Evlenecek kişilerin bağımsız kendi geliri olmalı	1	206	79.8	52	20.2	258	100	.788	.375
	4	200	78.6	61	23.4	261	100		
	T	406	78.2	113	21.8	519	100		
Evlilikte erkeğin geliri daha yüksek olmalı.	1	101	39.0	158	61.0	259	100	4.521	.033*
	4	125	48.3	134	51.7	259	100		
	T	226	43.6	292	56.4	518	100		
Evlilikte kadının geliri daha yüksek olmalı.	1	15	5.8	242	94.2	257	100	4.021	.045*
	4	6	2.3	251	97.7	257	100		
	T	21	4.1	493	95.9	514	100		
Evlenecek kişiler arasında yaş farkı olmamalı.	1	54	21.1	202	78.9	256	100	.053	.819
	4	57	21.9	203	78.1	260	100		
	T	111	21.5	405	78.5	516	100		
Evlilikte erkek daha yaşlı olmalı	1	118	45.7	140	54.3	258	100	.381	.537
	4	125	48.4	133	51.6	258	100		
	T	243	47.1	273	52.9	516	100		
Evlilikte kadın daha yaşlı olmalı.	1	18	7.0	240	93.0	258	100	.858	.354
	4	13	5.0	245	95.0	258	100		
	T	31	6.0	485	94.0	516	100		
Evlilikte yaş farkı önemli değil	1	156	60.7	101	39.3	257	100	.996	.318
	4	146	56.4	113	43.6	259	100		
	T	302	58.5	214	41.5	516	100		
Evleneceğim kişi güzel, yakışıklı olmalı.	1	162	63.8	92	36.2	254	100	.049	.824
	4	164	62.8	97	37.2	261	100		
	T	326	63.3	189	36.7	515	100		
Evleneceğim kişi şöhret sahibi olmalı.	1	16	6.3	238	93.7	254	100	.196	.658
	4	14	5.4	246	94.6	260	100		
	T	30	5.8	484	94.2	514	100		
Evleneceğim kişi köklü bir aileden olmalı.	1	67	26.4	187	73.6	254	100	.003	.954
	4	68	26.2	192	73.8	260	100		
	T	135	26.3	379	73.7	514	100		
Evleneceğim kişi sanata ilgi duyan biri olmalı	1	140	54.9	115	45.1	255	100	.250	.617
	4	149	57.1	112	42.9	261	100		
	T	289	56.0	227	44.0	516	100		
Evleneceğim kişi iyi bir meslek sahibi olmalı	1	182	70.8	75	29.2	257	100	.093	.760
	4	188	72.0	73	28.0	261	100		
	T	370	71.4	148	28.6	518	100		
Evleneceğim kişi çalışkan, becerikli olmalı.	1	234	91.8	21	8.2	255	100	.011	.917
	4	242	92.0	21	8.0	263	100		
	T	476	91.9	42	8.1	518	100		
Evleneceğim kişi dinin gereklerini yerine getiren kişi olmalı	1	176	69.3	78	30.7	254	100	1.200	.273
	4	169	64.8	92	35.2	261	100		
	T	345	67.0	170	33.0	515	100		

Tablo 13'ün Devamı:

Evlenilecek Kişinin Özellikleri	S	Evet		Hayır		Toplam		X ²	p
		f	%	f	%	f	%		
Evleneceğim kişi bilgili, kültürlü olmalı	1	243	94.6	14	5.4	257	100	5.997	.014*
	4	259	98.5	4	1.5	263	100		
	T	502	96.5	18	3.5	520	100		
Evleneceğim kişi hoşgörülü olmalı	1	254	97.7	6	2.3	260	100	.432	.511
	4	259	98.5	4	1.5	263	100		
	T	513	98.1	10	1.9	523	100		
Evleneceğim kişi cana yakın olmalı	1	252	97.3	7	2.7	259	100	1.694	.193
	4	260	98.9	3	1.1	263	100		
	T	512	98.1	10	1.9	520	100		
Evleneceğim kişi dürüst olmalı	1	255	98.8	3	1.2	258	100	1.569	.210
	4	255	97.3	7	2.7	262	100		
	T	510	98.1	10	1.9	520	100		
Evleneceğim kişi daha önce evlenmemiş olmalı	1	171	66.8	85	33.2	256	100	2.465	.116
	4	188	73.2	69	26.8	257	100		
	T	359	70.0	154	30.0	513	100		
Evleneceğim kişinin ailesinin sosyo-eko. yapısı iyi olmalı	1	127	50.2	126	49.8	253	100	2.768	.096
	4	149	53.9	110	42.5	259	100		
	T	276	53.9	236	46.1	512	100		
Evleneceğim kişi bakir ya da bakire olmalı.	1	166	64.8	90	35.2	256	100	.226	.635
	4	134	62.8	97	37.2	261	100		
	T	330	63.8	187	36.2	517	100		

*: p<.05

**: p<.01

***: p<.001

Tablo 13 incelendiğinde 1.sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin tamamına yakını evleneceği kişinin dürüst olmasını, cana yakın olmasını, hoşgörülü olmasını, bilgili, kültürlü olmasını, çalışkan ve becerikli olmasını yüksek oranda istemektedirler. 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin yarısından fazlası evlenecekleri kişide bulunmasını istedikleri “evlenecek kişinin kendi bağımsız geliri olmalı (%78.2)”, “evleneceğim kişi iyi bir meslek sahibi olmalı (%71.2)”, “evleneceğim kişi güzel yakışıklı olmalı (%63.3)”, evleneceğim kişi daha önce evlenmemiş olmalı (%70.0)” ve “evleneceğim kişi bakir ya da bakire olmalı (63.8)” özelliklerine yüksek oranda “evet” cevabı vermişlerdir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu evlenecekleri kişide bulunmasını istedikleri “evlilikte kadın daha yüksek tahsilli olmalı (%96.1), “evlilikte kadının geliri daha yüksek olmalı (%95.9)” ve “evlilikte kadın daha yaşlı olmalı (94.0)” özelliklerine yüksek oranda “hayır” cevabı verdikleri saptanmıştır.

İstatistik anlamda evlilik ve evlenilecek kişide bulunulması istenilen özelliklerle 1.sınıf ve 4.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cevapları arasında büyük çoğunlukla anlamlı fark olmamasına karşın “evlilikte erkeğin geliri daha yüksek olmalı, evlilikte kadının geliri daha yüksek olmalı ve evleneceğim kişi bilgili, kültürlü olmalı” maddeleri arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır (p<.05).

Tütengil (1978) tarafından yapılan araştırmada katılımcılar kadının erkekten yaşça büyük olmasını (%52.4) ve kadının erkekten daha tahsilli olmasını (%56.5) evlilik açısından sakıncalı bulmuşlardır. Yapılan bu çalışmada da katılımcılar kadının erkekten yaşça büyük olmasını ve kadının erkekten daha tahsilli olmasını istememektedirler. Bunun sebebi de katılımcıların kadının yaşça büyük ve daha tahsilli olmasını evlilik açısından sakıncalı bulmalarından kaynaklanabilir.

Strauss (1974) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre kadınların %40.5'i ve erkeklerin %33.5'i kendilerinin öğrenim düzeyi ile evlenecekleri kişinin öğrenim düzeyi arasında pek belirli bir fark olan kimseyle evlenmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Ceylan (1994)'ın araştırmasına katılan öğrencilerde evlenecek kişiler arasında tahsil farkı olmaması gerektiğini bildirmişlerdir. Bu sonuç da yapılan çalışmayla paralellik göstermektedir.

Evlilikte erkeğin geliri daha yüksek olmalı görüşüne 1.sınıfların ve 4.sınıfların yarısından fazlası “hayır” cevabı vermişlerdir. Fakat 1.sınıflar erkeğin gelirinin daha yüksek olmasını 4.sınıflardan daha fazla oranda istemektedirler. Bunu nedeni çalışmaya katılan 1.sınıf öğrencilerin birkaç yıl sonra mesleklerini ellerine alıp büyük ihtimalle ekonomik özgürlüklerine kavuşacakları ve evlilik hayatında özellikle maddi konularda söz sahibi olacakları konusunda daha idealist olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Evlilikte kadının geliri daha yüksek olmalı görüşüne ise 1.sınıfların ve 4.sınıfların neredeyse tamamı “hayır” cevabı vermişlerdir. Bu konuda ise 4.sınıflar 1.sınıflardan daha fazla oranda “hayır” cevabı vermişler ve kadının gelirinin erkekten daha yüksek olmasının istememişlerdir.

Öğrencilerin evliliğe engel olabilecek durumlarla ilgili sorulara verdikleri cevapların sınıflara göre dağılımı ve ki kare testi sonuçları Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14: Öğrencilerin Evliliğe Engel Olabilecek Durumlarla İlgili Sorulara Verdikleri Cevapların Sınıflara Göre Dağılımı ve Ki Kare Testi Sonuçları

Evliliğe Engel Durumlar	S	Evet		Hayır		Toplam		X ²	p
		f	%	f	%	f	%		
Eşlerden birinin din farklılığı	1	131	51.2	125	48.8	256	100	.693	.405
	4	124	47.5	137	52.5	261	100		
	T	255	49.3	262	50.7	517	100		
Eşlerden birinin mezhep farklılığı	1	85	32.7	175	67.3	260	100	.024	.877
	4	86	33.3	172	66.7	258	100		
	T	171	33.0	347	67.0	518	100		
Eşlerden birinin ülke (uyruk) farklılığı	1	65	25.3	192	74.7	257	100	.010	.919
	4	65	24.9	196	75.1	261	100		
	T	130	25.1	388	74.9	518	100		
Eşlerden birinin yakın akraba olması	1	197	77.0	59	23.0	256	100	.108	.742
	4	204	78.2	57	21.8	261	100		
	T	401	77.6	116	22.4	517	100		
Eşlerden birinin aynı cinsten olması	1	223	89.6	26	10.4	249	100	.064	.801
	4	231	90.2	25	9.8	256	100		
	T	454	89.9	51	10.1	505	100		
Eşlerden birinin devamlı tedavi gerektiren hastalığını olması	1	113	44.1	143	55.9	256	100	.065	.798
	4	111	43.0	147	57.0	258	100		
	T	224	43.6	290	56.4	514	100		
Eşlerden birinin herhangi bir suçtan dolayı hüküm giymiş olması	1	158	62.2	96	37.8	254	100	.022	.883
	4	164	62.8	97	37.2	261	100		
	T	322	62.5	193	37.5	515	100		
Eşlerden birinin işsiz olması	1	109	42.4	148	57.6	257	100	.208	.649
	4	115	44.4	144	55.6	259	100		
	T	224	43.4	292	56.6	516	100		
Eşlerden birinin büyük borç altında olması	1	135	52.5	122	47.5	257	100	.002	.963
	4	135	52.7	121	49.8	256	100		
	T	270	52.6	243	47.4	513	100		
Eşlerden birinin daha önce evlenip boşanmış olması	1	150	58.4	107	41.6	257	100	.064	.801
	4	154	59.5	105	40.5	259	100		
	T	304	58.9	212	41.1	516	100		
Eşlerden birinin bedensel özrü olması	1	118	46.8	134	53.2	252	100	.000	.991
	4	120	46.9	136	53.1	256	100		
	T	238	46.9	270	53.1	508	100		
Eşlerden birinin çeşitli nedenlerle çocuk sahibi olamaması	1	85	33.3	170	66.7	255	100	1.936	.164
	4	102	39.2	158	60.8	260	100		
	T	187	36.3	328	63.7	515	100		
Eşlerden birinin evliliğin sorumluluğundan korkması	1	203	79.0	54	21.0	257	100	.724	.395
	4	198	75.9	63	54.1	261	100		
	T	401	77.4	117	22.6	518	100		
Eşlerden birinin cimri, savurgan olması	1	195	75.6	63	24.4	258	100	1.033	.309
	4	187	71.6	74	28.4	258	100		
	T	382	73.6	137	26.4	519	100		
Eşlerden birinin umursamaz olması	1	229	89.1	28	10.9	257	100	2.712	.100
	4	218	84.2	41	15.8	259	100		
	T	447	86.6	69	13.4	516	100		
Eşlerden birinin asabi, sinirli, hırçın olması	1	202	80.5	49	19.5	251	100	2.504	.114
	4	191	77.5	65	25.4	256	100		
	T	393	77.5	114	22.5	507	100		

Tablo 14’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğrenciler “eşlerden birinin aynı cinsten olması (%89.9)”, “eşlerden birinin umursamaz olması (%86.6)”, “eşlerden birinin asabi, sinirli, hırçın olması (%77.5)” ve “eşlerden birinin evliliğin sorumluluğundan korkması (%77.4)” durumlarını yüksek oranda evliliğe engel olabilecek durumlar olarak görmüşlerdir. “Eşlerden birinin ülke (uyruk) farklılığı (%74.9)”, “ eşlerden birinin mezhep farklılığı (%67.0)” ve “eşlerden birinin çeşitli nedenlerle çocuk sahibi olamaması (%63.7)” durumlarını ise katılımcılar yüksek oranda evliliğe engel durumlar olarak belirtmemişlerdir.

Çalışmaya katılan 1. ve 4. sınıf öğrencileri “eşlerden birinin din farklılığı, eşlerden birinin büyük borç altında olması ve eşlerden birinin bedensel özürlü olması” durumlarına birbirlerine yakın oranlarda “evet ve hayır” cevabı vermişlerdir.

İstatistiki anlamda evliliğe engel durumlara verilen cevaplar ile 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencisi olma arasında anlamlı farklılıkların olmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$). 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencisi olma ile evliliğe engel olabilecek durumlarla ilgili durumlar arasında anlamlı farklılığın olmaması öğrencilerin 1.sınıftan 4.sınıfa geçen zaman dilimi içerisinde birçok olgunluğa erişmelerine rağmen eş seçimiyle ilgili bazı değer yargılarının değişmemesinden kaynaklanıyor olabilir.

Eşlerden birinin çeşitli nedenlerle çocuk sahibi olamamasının üniversite 1.sınıf ve 4. sınıf öğrencileri için yüksek oranda evliliğe engel bir durum olarak görülmemesi ülkemiz koşullarında hayat şartlarının zorluğundan, toplumun büyük bir kısmının geçim sıkıntısı yaşamasından ve doğacak çocuğa iyi bir gelecek hazırlayamama kaygısından kaynaklanıyor olabilir.

Çevremizde ve ülkenizde gözlemlediğiniz kadarıyla ailelerde sorun yaşanan durumlar Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15: Çevremizde ve Ülkenizde Gözlemlediğiniz Kadarıyla Ailelerde Sorun Yaşanan Durumların Yüzdeleri ve Frekansları

n= 523

Sorun Yaşanan Durumlar	f	%
Çok eşlilik	236	45.1
Aldatma	443	84.7
İşsizlik	413	78.9
Gelirin yetmemesi, yoksulluk	423	80.8
Örf, adet ve geleneklerdeki farklılıklar	178	34.0
Ailedeki sürekli hastalıklar	91	17.3
Cinsel istismar	224	42.8
Kötü alışkanlıklar (İçki, kumar, vb.)	439	83.9
Çocuksuzluk	184	35.1
Sosyal yapı farklılığı	240	45.8

Tablo 15'e bakıldığında katılımcıların %84.7'si ülkelerinde ve çevrelerinde ailede yaşanan sorun olarak en fazla oranda aldatmayı görmektedirler. Çalışmaya katılan öğrenciler "içki, kumar gibi kötü alışkanlıklar (%83.9) ve gelirin yetmemesi, yoksulluk (%80.8)" konularını da ülkelerinde ve çevrelerinde ailede yaşanan sorunlar olarak belirtişlerdir. Katılımcıları pek azı (%17.3) ailedeki sürekli hastalıkları ülkelerinde ve çevrelerinde ailede yaşanan sorun olarak görmektedir.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

Çalışmaya G.Ü, A.Ü ve H.Ü'den 523 öğrenci katılmıştır. Katılan öğrencilerin %52.8'ini erkekler, %47.2'sini kızlar oluşturmaktadır. Ayrıca katılımcıların 263'ü (%50.3) 4.sınıf öğrencisi, 260'ı (%49.7) 1.sınıf öğrencisidir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.06 olarak saptanmıştır.

Katılımcıların yarısından fazlası en uygun evlenme yaşının 26-29, yarıya yakını ise 22-25 olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğrenciler “evleneceğiniz kişiye kim karar vermeli?” sorusuna en fazla (%49.7) “kendileri” ve “eşiyle anlaşarak birlikte” (%47.4) karar vermelidir cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerin evlilikle ilgili verilen yargılara verdikleri cevaplar incelendiğinde “hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır, evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder, çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır ve sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir” yargılarına öğrencilerin cinsiyete ve sınıflara göre yüksek oranda katıldıkları görülmüştür. Evlilik, “hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır” görüşüne 4.sınıf öğrencileri 1.sınıf öğrencilerinden daha fazla oranda katılmaktadırlar. “Evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder” yargısına ise kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla oranda katılmaktadırlar.

Evliliğin “neslin devamını sağlar, cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar ve daha düzenli bir hayat sağlar” yargılarına cevap veren 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencileri arasında ve kız-erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılığın olmadığı saptanmıştır. “Neslin devamını sağlar, cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar ve daha düzenli

bir hayat sağlar” yargılarına katılımcıların büyük çoğunluğu yüksek oranda katılmaktadırlar.

Katılımcıların evlilik, “saygıyı azaltır, sevgiyi azaltır ve anne baba kardeşlerden uzaklaştırır” yargılarına katılmadıkları saptanmıştır.

Öğrenciler “evlilik öncesi flört dönemi olmalı” görüşüne yüksek oranda katıldıkları görülmüştür. Fakat “evlilik öncesi cinsel birliktelik olmalı” yargısına yüksek oranda katılmadıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin evlenmede önemli görülen faktörlere verdikleri cevaplara bakıldığında öğrenim görülen sınıf değişkeni için 1.sınıflar ve 4.sınıflar arasında anlamlı farklılık olmaksızın tüm katılımcılar “ekonomik özgürlüğe kavuşmam, fiziksel olgunluğa erişme, eğitimi tamamlama ve sosyal olgunluğa erişme” faktörlerini yüksek oranda “önemli” bulmuşlardır. Evlilik için önemli olan askerlik durumunun ortadan kalkmasını ise katılımcıların yarısından fazlası “önemli” bulmuşlardır.

1.sınıfa ve 4.sınıfa giden kız ve erkek öğrenciler evlenecekleri kişide bulunmasını istedikleri özellikleri “cana yakın, hoşgörülü, dürüst, bilgili, kültürlü, çalışkan ve becerikli” olarak belirtmişlerdir.

Ayrıca katılımcılar evlenecekleri kişinin kendi bağımsız geliri olmasını, iyi bir meslek sahibi olmasını, daha önce evlenmemiş olmasını ve bakir ya da bakire olmasını istediklerini yüksek oranda belirtmişlerdir.

Evlilikte kadının daha yüksek tahsilli olması ve daha yaşlı olması katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından istenmeyen özellikler olarak saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların büyük bir kısmının evleneceği kişinin şöhret sahibi olmasını istemedikleri saptanmıştır.

Araştırmaya katılan, 1.sınıfa ve 4.sınıfa giden, kız ve erkek öğrenciler eşlerden birinin “aynı cinsten, umursamaz, asabi, sinirli ve hırçın” olmasını yüksek oranda evliliğe engel bir durum olarak görmüşlerdir. Katılımcıların birçoğu “evliliğin sorumluluğundan korkan” biriyle ve “yakın akraba olan” biriyle evlenmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Yapılan çalışmada katılımcıların ülkelerinde ve çevrelerinde aile sorunu olarak en çok aldatmayı gördüklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük kısmı içki, kumar gibi kötü alışkanlıkları ve gelirin yetmemesini ülkelerinde ve çevrelerinde gördükleri diğer aile sorunları olarak belirtmişlerdir.

Evlilik kararını verme çok önemli bir hadisedir. Karar vermeden önce, evlenilmek istenilen bireyle evlenecek bireylerin her alanda birbirlerine uygun olup olmadıklarını değerlendirmeleri gerekir. Sağlıklı ve mutlu bir birlikteliğin dolayısıyla sağlıklı ve mutlu bir toplumun devamı açısından; gerek duygu ve düşünce gerekse sosyo kültürel ve ekonomik bağlamda bireylerin birbirleriyle uyum sağlayabilmeleri gerekir. Buda daha mantıklı ve uygun kararlar verilerek sağlanabilir.

Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelendiği bu çalışma sonucunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

1) Evlenmek isteyen birey evleneceği bireyle aynı yada birbirine yakın eğitim düzeyinde olmalıdır. Evlenecek bireyler arasındaki eğitim farkı fazla olmamalıdır.

2) Evlilikte ve eş seçiminde evlenecek bireylerin ekonomik, sosyal ve fiziksel olgunluğa erişmiş olmadan yani kendilerini evliliğe hazır hissetmeden evlilik kararı vermemelidir.

3) Bireylere orta öğretim ve yüksek öğretimde ailenin önemi, toplumdaki yeri, eş seçimi ve evlilikle ilgili konular uygun derslere ilave edilip okutulabilir.

4) Bireylerin çoğu evlilikte karar vermeden önce flört edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Evliliğin daha sağlıklı ve uzun ömürlü olması için evlilik kararı öncesi bireyler bir süre flört ederek birbirini tanımalı ve daha sonra evlilik kararını verilmelidirler.

5) Evlilik yaşamı beraberinde maddi yükümlülükleri de getirmektedir. Bu yüzden evlenilecek kişilerin kendi bağımsız geliri olmalıdır.

6) Bu araştırma sonuçlarına bakılarak bundan sonraki çalışmalarda üniversite 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencileri arasındaki görüş benzerlikleri ve farklılıkları arasındaki ilişki yeniden incelenebilir.

7) Ankara ilinde bulunan üç üniversitede yapılan bu çalışma yaygınlaştırılıp farklı üniversitelerde zaman, mekan ve örneklem grubu değiştirilerek yeniden yapılabilir, ortaya çıkan sonuçlar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

ACEMOĞLU, H., CEYLAN, A., SAKA.G., ERTEM, M. (2005). Diyarbakır’da Erken Yaş Evlilikleri. **Aile Ve Toplum Eğitim Kültür Ve Araştırma Dergisi**. 2 (8), 115-120.

ANONİM. (1998). Boşanma Sebepleri Araştırması Nihai Rapor. Aile Araştırma Kurumu. Ankara.

BACANLI, H. (2001). Eş Seçimi Tercihleri. **Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi**, 2 (15), 7-16.

BİLEN, M. (2004). **Sağlıklı İnsan İlişkileri**. Anı Yayıncılık. Ankara.

BROWN, D.L. (1981). Auartier Cuntury Of Trends and Changes, **In The Demographic Struture Of American Famillies. The Family In Rual Society**. Colorado, 10.

BULUT, I. (1993). **Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi**. Aile Araştırma Kurumu Yayınları. Ankara.

CEYLAN, F.G. (1994). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimindeki Tercih Ve Beklentileri. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÇAPLI, O. (1992). **Evlenmeye Hazır Mısınız?**. Bilgi Yayınevi. (1. Basım). Ankara.

DAVIDSON, B. (1984). A Test Of Equity Theory For Marital Edjustment. **Social Psychology Quarterly**. 47, 36-42.

DEMİR, A., FIŞILOĞLU, H. (1999). Loneliness and Marital Adjustment Of Turkish Couples. **The Journal Of Psychology**. 133, 230-240.

DİLEKÇİGİL, B. ve ÇİĞDEM, A. (1991). **Aile Yazıları 4**. T.C. Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. (2. Basım). Ankara.

DURMAZKUL, A. (1991). Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Tercihleri. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DUYAR, T. (2002). Evlilik Ve Kadının Yabancılaşması. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Bilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

EKŞİ, B. (2005). Evliliğe Hazırlık Aşamasındaki Karı-Koca Adaylarının Evlilik Ve Anne-Baba Olma Üzerine Düşünceleri. **Aile Ve Toplum Eğitim Kültür Ve Araştırma Dergisi**. 2 (8), 75-84.

ESMER, Y. (1991). **Her Yönüyle Kadın**. Türkiye Aile Yıllığı.T.C. Aile Araştırma Kurumu.

FIŞILOĞLU, H. (2001). Consanguineous Marriage And Marital Adjustment In Turkey. **The Family Journal**. 9, 215-222.

GERALD, R. (1982). **The Family In Social Context**. Oxford University Pres. Oxford.

GÖKÇE, B. (1995). Toplumsal Değişim Sürecinde Gecekondü Ailesi. **Aile Kurultayı**. (Cilt:1). Ankara.

GÜÇBİLMEZ, E. (1972). **Yeni Mahalle Ve Kayadibi**. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları. (No:327). Ankara.

GÜLERCE, A. (1996). **Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri**. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü. Boğaziçi Üniversitesi Matbaası. İstanbul.

KİTSON, G.C. ve SUSSMAN, M.B. (1982). Marital Complaints, Demographic Characteristics And Symptoms Of Mental Distress In Divorce. **Journal Marriage And the Family**. 44, 87-101.

KOCADERE, M. (1995). İyi Ve Kötü Evliliklerin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Betimsel Bir Çalışma. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KOÇİNOĞLU, H. (1991). Sosyo Ekonomik Düzeyi Farklı Ailelerin Evlilik Konusundaki Bilgi Tutum ve Tavrılarının Saptanması. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KONGAR, E. (1986). **Türkiye Üzerine Araştırmalar**. Evrim Yayınları. İstanbul.

OSMOND, M.W. (1977). Marital Organization In Low-Income Families:a Cross-Race Comparision. **Intenational Sociology Of The Family**. 7, 143-156.

OZANKAYA, Ö. (1996). **Toplumbilim**. Cem Yayınevi. (9. Basım). İstanbul

ÖZGÜVEN, İ.E. (2000). **Evlilik Ve Aile Terapisi**. Pdrem Yayınları. Ankara.

ÖZKAN, Z. (1989). Türkiyede Boşanma Sebepleri ve Sonuçları. İstanbul Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

ÖZTAN, B. (2000). **Aile Hukuku**. Turan Kitabevi, Ankara.

POPENOE, D. (1982). **Sociology**. The State University Of New Jersey. 346

SENCER, M. (1989). **Toplum Biliminde Yöntem**. Beta Basım, Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul.

SURRA, C.A. Research And The Ory On Mate Solocion And Premarital Relationships In The 1980's. **Journal Of Marriage And The Family**. 52:4, 844.

ŞAHİNKAYA, R. (1979). **Psiko-Sosyal Yönleriyle Aile**. Kardeş Basımevi. (3.Basım).Ankara.

T.C. Başbakanlık Mevzuat Bilgi Sistemi. Türk Medeni Kanunu. <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/mevzuat/metinx.asp?mevzuatkod=1.5.4721> (erişim: 24.04.2007)

T.C. Nüfus Ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü. [http://www.nvi.gov.tr/11, Ana_Sayfa_Evlilik_Ve_Bosanma_1statistikler.html](http://www.nvi.gov.tr/11,Ana_Sayfa_Evlilik_Ve_Bosanma_1statistikler.html) (erişim: 12.03.2007).

TÜTENGİL, C. O. (1978). **Aile ve Evlilik Araştırması Sonuçları**. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyoloji Enstitüsü Yayını.

URAZ, G. (1979). Müstakbel Eşten Beklentiler Üzerine Bir İnceleme. Hacettepe Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÜNAL, E. (1996). Evlilik Adaylarının eş Seçim ölçütleri Ve İzmir'de Verilen evlilik Danışmanlığı Hizmetleri. 9 Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

VANNOY-HILLER, D. ve PHILLIBER, W.W. (1989). **Equal Partners Successful Women In Marriage**. California.

YILDIRIM, İ. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri. **Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi**. 3 (27), 15-30.

YÖRÜKOĞLU, A. (1987). **Gençlik Çağı**. Özgür Yayınları. İstanbul.

EKLER

Ek 1: Anket Formu

EK- 1:

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Ana Bilim Dalı “Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi” konulu tez çalışması ile ilgilidir. Anket formundaki soruları içtenlikle cevaplayacağınıza inanıyor, ilgi ve yardımlarınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Barış Ondaş

A:

- 1) Yaşınız ?
- 2) Cinsiyetiniz ? () Kız () Erkek
- 3) Hangi üniversitede okuyorsunuz ?
- 4) Hangi bölümde okuyorsunuz ?
- 5) Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz ?
- 6) Ailenizin yaşadığı yerleşim yeri,
 () İl merkezi () Kasaba / Nahiye
 () İlçe merkezi () Köy
- 7) Anne ve babanızın yaptığı evlilik şekli nedir ?
 () Resmi nikah
 () Dini nikah
 () Resmi nikah ve dini nikah beraber
 () Hiçbiri / Nikahsız
- 8) Sizce en uygun evlenme yaşı kaçtır?
 () 18’den küçük
 () 18-21
 () 22-25
 () 26-29
 () 30-35
 () 36 ve yukarısı
- 9) Kiminle evleneceğinize kim karar vermeli ?
 () Kendim
 () Eşimle anlaşarak birlikte
 () Ailem
 () Akrabalar
 () Evlilik merkezleri

B: Evlilikle ilgili aşağıda verilen yargılara ne derece katılıyorsunuz işaretleyiniz.

1) Kesinlikle Katılmıyorum

2) Katılmıyorum

3) Katılıyorum

4) Tamamen Katılıyorum

Evlilik;	1	2	3	4
1) Neslin devamını sağlar.	()	()	()	()
2) Daha düzenli ve rahat bir hayat sağlar.	()	()	()	()
3) Cinselliğin daha rahat yaşanmasını sağlar.	()	()	()	()
4) Din emrettiği için olmalıdır.	()	()	()	()
5) Gelenek olduğu için olmalıdır.	()	()	()	()
6) Toplumun değer yargılarına uygun olduğu için yapılmalıdır.	()	()	()	().
7) Aile kurumunu devam ettirmek için yapılmalıdır.	()	()	()	()
8) Çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır.	()	()	()	()
9) Yasal haklara (miras, mal,mülk) sahip olmak için yapılmalıdır.	()	()	()	()
10) Hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır.	()	()	()	()
11) Evlilik öncesi flört dönemi olmalıdır.	()	()	()	()
12) Evlilik öncesinde cinsel birliktelik olmalıdır.	()	()	()	()
13) Ailemin de onaylayacağı biri olmalıdır.	()	()	()	()
14) Evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder.	()	()	()	()
15) Sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir.	()	()	()	()
16) Evlenmeden önce birinci sırada olan anne-babanın yerini evlendikten sonra eş alır.	()	()	()	()
17) Mesleki gelişmeyi engelleyebilir.	()	()	()	()
18) Sevgiyi azaltır.	()	()	()	()
19) Saygıyı azaltır.	()	()	()	()
20) Giderek eşler arasındaki heyecanı azaltır.	()	()	()	()
21) Anne, baba ve kardeşlerden uzaklaştırır.	()	()	()	()
22) Kişilerin özgür davranmasını kısıtlar.	()	()	()	()

C: Evlilikte ve evleneceğiniz kişide bulunmasını istediğiniz özelliklerle ilgili görüşlerinizi aşağıdaki sorularda size uygun cevaba göre işaretleyiniz.

	1) Evet	2) Hayır
1) Evlilikte kişiler arasında tahsil farkı olmamalı.	()	()
2) Evlilikte erkek daha yüksek tahsilli olmalı.	()	()
3) Evlilikte kadın daha yüksek tahsilli olmalı.	()	()
4) Evlilikte kişiler arasında tahsil farkı önemli değil.	()	()
5) Evlenecek kişilerin bağımsız kendi geliri olmalı.	()	()
6) Evlilikte erkeğin geliri daha yüksek olmalı.	()	()
7) Evlilikte kadının geliri daha yüksek olmalı.	()	()
8) Evlenecek kişiler arasında yaş farkı olmamalı.	()	()
9) Evlilikte erkek daha yaşlı olmalı.	()	()
10) Evlilikte kadın daha yaşlı olmalı.	()	()
11) Evlilikte yaş farkı önemli değil.	()	()
12) Evleneceğim kişi güzel ya da yakışıklı olmalı.	()	()
13) Evleneceğim kişi şöhret sahibi olmalı.	()	()
14) Evleneceğim kişi köklü bir aileden olmalı.	()	()
15) Evleneceğim kişi sanata ilgi duyan biri olmalı.	()	()
16) Evleneceğim kişi iyi bir meslek sahibi olmalı.	()	()
17) Evleneceğim kişi çalışkan, becerikli olmalı.	()	()
18) Evleneceğim kişi dinin gereklerini yerine getiren kişi olmalı	()	()
19) Evleneceğim kişi bilgili, kültürlü olmalı	()	()
20) Evleneceğim kişi hoşgörülü olmalı.	()	()
21) Evleneceğim kişi cana yakın olmalı.	()	()
22) Evleneceğim kişi dürüst olmalı.	()	()
23) Evleneceğim kişi daha önce evlenmemiş olmalı.	()	()
24) Evleneceğim kişinin ailesinin sosyo-ekonomik yapısı iyi olmalı.	()	()
25) Evleneceğim kişi bakir ya da bakire olmalı.	()	()

D: Aşağıda size verilen durumların evlilikte sizin için ne derece önemli işaretleyiniz

	Hiç Önemli Değil	Biraz Önemli	Önemli	Çok Önemli
1) Eğitimimi tamamlamam	()	()	()	()
2) Fiziksel olgunluğa erişmem	()	()	()	()
3) Ekonomik özgürlüğe kavuşmam	()	()	()	()
4) Geleneklere göre uygun yaşa gelmem	()	()	()	()
5) Sosyal olgunluğa ulaşmam	()	()	()	()
6) Askerlik durumumun ortadan kalkması	()	()	()	()

E: Aşağıda verilen durumlar sizce evliliğe engel mi?

	1) Evet	2) Hayır
1) Eşlerden birinin din farklılığı	()	()
2) Eşlerden birinin mezhep farklılığı	()	()
3) Eşlerden birinin ülke (uyruk) farklılığı	()	()
4) Eşlerden birinin yakın akraba olması	()	()
5) Eşlerden birinin aynı cinsten olması	()	()
6) Eşlerden birinin devamlı tedavi gerektiren hastalığını olması	()	()
7) Eşlerden birinin herhangi bir suçtan dolayı hüküm giymiş olması	()	()
8) Eşlerden birinin işsiz olması	()	()
9) Eşlerden birinin büyük borç altında olması	()	()
10) Eşlerden birinin daha önce evlenip boşanmış olması	()	()
11) Eşlerden birinin bedensel özürlü olması	()	()
12) Eşlerden birinin çeşitli nedenlerle çocuk sahibi olamaması	()	()
13) Eşlerden birinin evliliğin sorumluluğundan korkması	()	()
14) Eşlerden birinin cimri ya da savurgan olması	()	()
15) Eşlerden birinin umursamaz olması	()	()
16) Eşlerden birinin asabi, sinirli, hırçın olması	()	()

F: Çevrenizde, ülkenizde gözlemlediğiniz kadarıyla ailelerde sorun yaşanan durumlar nelerdir?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

() Çok eşlilik	() Ailedeki sürekli hastalıklar
() Aldatma	() Cinsel istismar
() İşsizlik	() Kötü alışkanlıklar (İçki, kumar, vb.)
() Gelirin yetmemesi, yoksulluk	() Çocuksuzluk
() Örf, adet ve geleneklerdeki farklılıklar	() Sosyal yapı farklılığı